

KPS

jubiläum

Hartelijk welkom

Inkomen voor later in een leefbare wereld

KPS

jubiläum

Opening

*Dagvoorzitter Alfred Kool,
bestuurslid KPS*

Inkomen voor later in een leefbare wereld

🌸 14.00 - 14.20

Opening

Dagvoorzitter Alfred Kool, bestuurslid KPS

🌸 14.20 – 15.00

Wat zijn de grote (macro-)uitdagingen voor de samenleving?

Hans Stegeman, Econoom, Chief Investment Strategist Triodos IM & columnist FD

🌸 15.00 - 15.40

De stappen van een pensioenuitvoerder

Annette Mosman, bestuursvoorzitter APG

🌸 15.40 - 16.10

Pauze

Helaas kan dit onderdeel niet doorgaan (en wordt uitgesteld)

Maatwerk voor de deelnemer: Hoe kijken diverse generaties aan tegen inkomen voor later?

Marika Knoef, directeur Netspar

🌸 16.10 – 16.50

Green Water Cools: Hoe 'groen water' ons klimaat koelt en de (pensioen)polder droog houdt

Marcel de Berg, Green Water Cools

🌸 16.50 - 17.00

Dankwoord en afronding

Alfred Kool

🌸 17.00 - 19.00

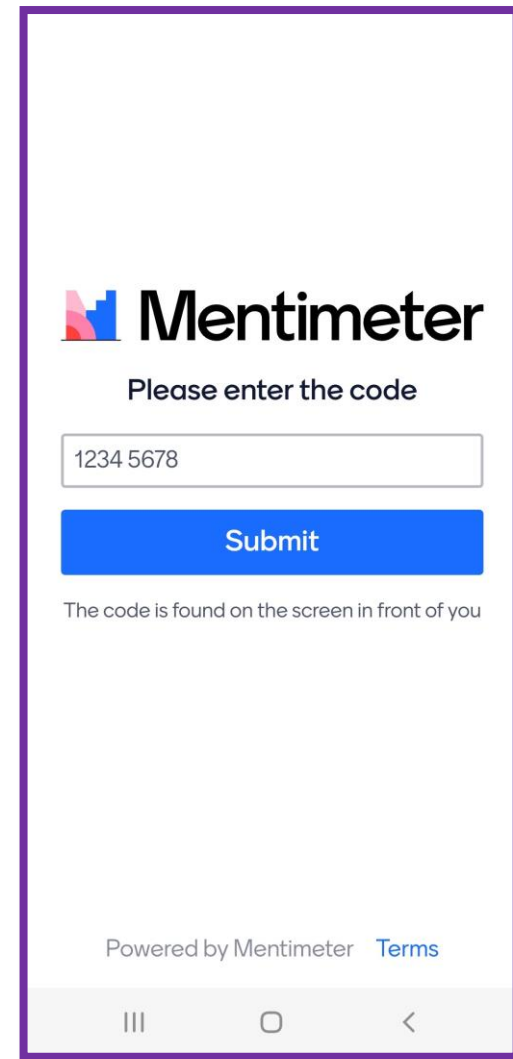
Borrel & walking dinner & bijpraten

Wat weet jij (nog) van KPS?

- Antwoorden via de smartphone
- Tafelgenoten overleggen met elkaar over het antwoord
- Wijzen 1 persoon aan die de Mentimeter namens hen invult

Mentimeter

Code

Wat weet jij (nog) van KPS?

Wij vieren met elkaar het 30 jarig jubileum van KPS.

Maar ook leden vieren een KPS jubileum.

Drie leden zijn al 30 jaar lid: Joop Rietmulder (erevoorzitter), Huib Esser en Jaap de Roode (ereleden).

Vraag 1

Hoeveel leden zijn in 2021 al 20 jaar lid van KPS?

- 1) vier
- 2) vijf
- 3) zes

Mentimeter

Code

Wat weet jij (nog) van KPS?

Vraag 2

Hoeveel voorzitters en hoeveel bestuursleden hebben zich ingezet voor KPS van 1991 - 2021:

- 1) 5 voorzitters en 35 bestuursleden
- 2) 7 voorzitters en 39 bestuursleden
- 3) 8 voorzitters en 37 bestuursleden

Mentimeter

Code

Wat weet jij (nog) van KPS?

Ruim 10 jaar geleden was de introductie van een voormalig Pensioenakkoord. Dit akkoord vloeide voort uit de aanbevelingen van de commissie Goudswaard. Het akkoord liep vast doordat de vakbonden zeer verdeeld waren. Zelfs zodanig dat betwijfeld werd of het poldermodel (het overleg met sociale partners) nog steeds de juiste weg was om tot belangrijke overeenkomsten te komen.

Bij het 20-jarig jubileum was daarom het thema *'Anders kijken, anders zien, anders sturen!'* dat met name inzoomde op de partijen die betrokken waren bij de hervorming van het pensioenstelsel (ook toen al).

Vraag 3

Een prominente spreker op ons congres van 2011 was zeer nauw betrokken bij het zogenaamde poldermodel. Wie was die spreker?

- 1) Jan Peter Balkenende
- 2) Wim Kok
- 3) Ton Heerts

Mentimeter

Code

Wat weet jij (nog) van KPS?

Bij het afscheid van Joop Rietmulder als voorzitter van KPS werd de KPS Award geïntroduceerd. Deze Award werd om het jaar aan een vernieuwende en deskundige denker (& doener) in het publieke pensioendebat uitgereikt.

Tot dat moment werden nominaties voor politici niet gehonoreerd omdat zij in het publieke debat een voorsprong hadden op andere genomineerden. Ondanks dit belangrijke argument werd in 2014 toch een politicus voorgedragen wiens naam ook in eerdere jaren op de nominatielijst stond en die niet weg te denken is bij het pensioendebat.

Vraag 4

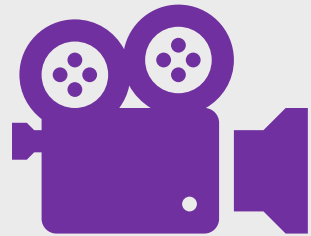
Welke politicus heeft de KPS Award ontvangen?

- 1) Voormalig staatssecretaris van SZW Jette Klijnsma
- 2) Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt
- 3) Minister-president Mark Rutte

Mentimeter

Code

KPS 30 jaar in “bijenvlucht”

KPS 1991 - 2021

KPS 30 JAAR

Kennis- en netwerkplatform voor professionals
pensioen → inkomen voor later

Antwoorden op vragen

- 1) vier leden vierden hun 20 jarig lidmaatschap van KPS:
Eric Bergamin, Jos Gielink, Ronald Hagoort, Léon Zijlmans
- 2) KPS heeft van 1991 – 2021 7 voorzitters en 39 bestuursleden in het bestuur verwelkomt
- 3) Wim Kok was de spreker die op ons 20-jarig jubileum over het poldermodel sprak.
- 4) Pieter Omtzigt was de politicus die de KPS Award in ontvangst nam.

KPS

jubiläum

Wat zijn de grote (macro-)uitdagingen voor de samenleving?

Hans Stegeman, Econoom, Chief Investment Strategist Triodos IM & columnist FD

Stelling

Rente- en groeiverwachtingen vertellen niets over toekomstige beleggingsrendementen

🐝 Eens

🐝 Oneens

Mentimeter

Code

Oorlogstransities en financiële markten

- Huidige crisis – katalysator of terugslag?
- Grote transities
- Financiële transformatie

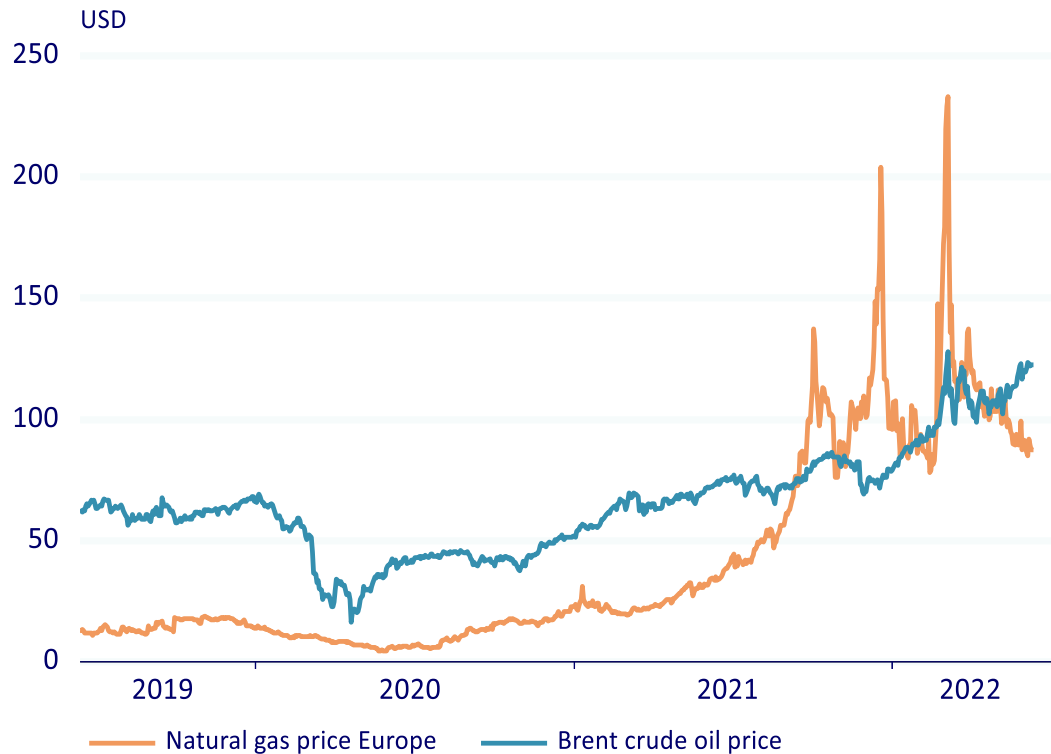

Het acute economische probleem: afhankelijkheid stijgende prijzen (1)

Energie

1 Prijzen olie en gas nemen sterk toe

Commodity prices

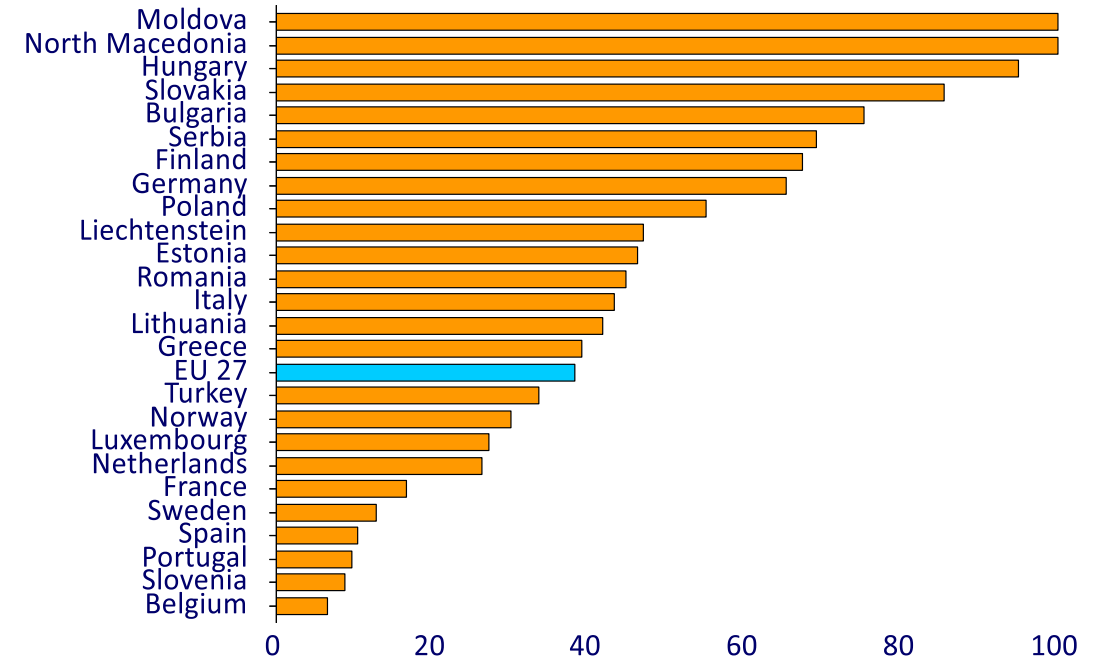

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

2 Terwijl Europa ook sterk afhankelijk is

Europe natural gas imports from Russia

Per cent of total natural gas imports, 2020

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

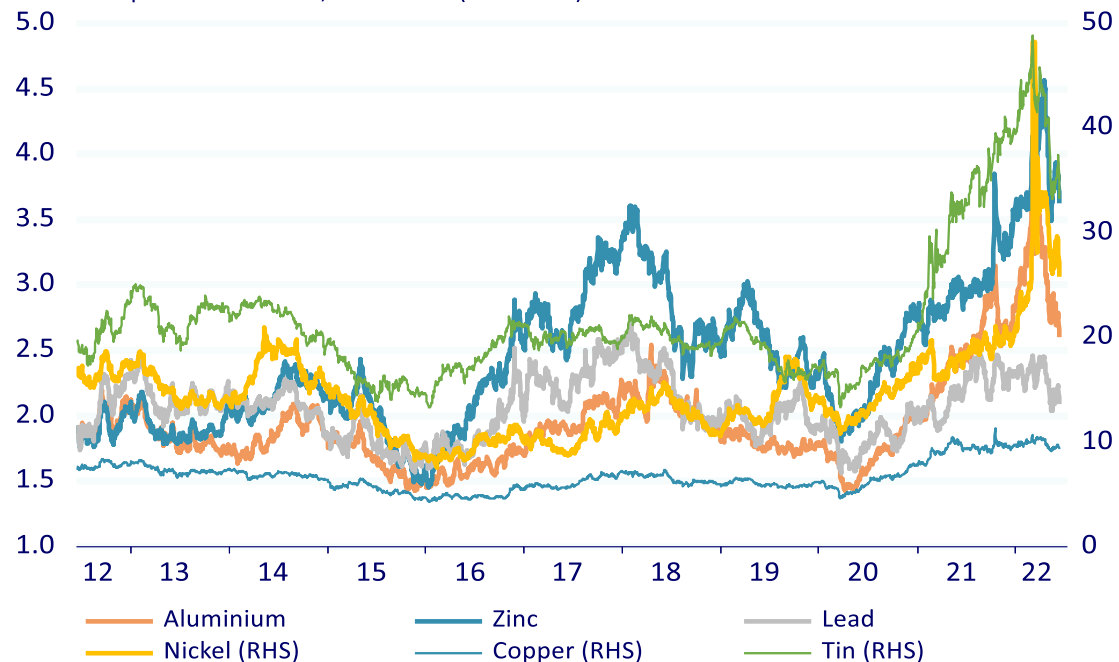
Het acute economische probleem: afhankelijkheid stijgende prijzen (2)

Grondstoffen

1 Prijzen basismetalen nemen toe

LME base metals prices

USD per metric tonne, thousands (both axes)

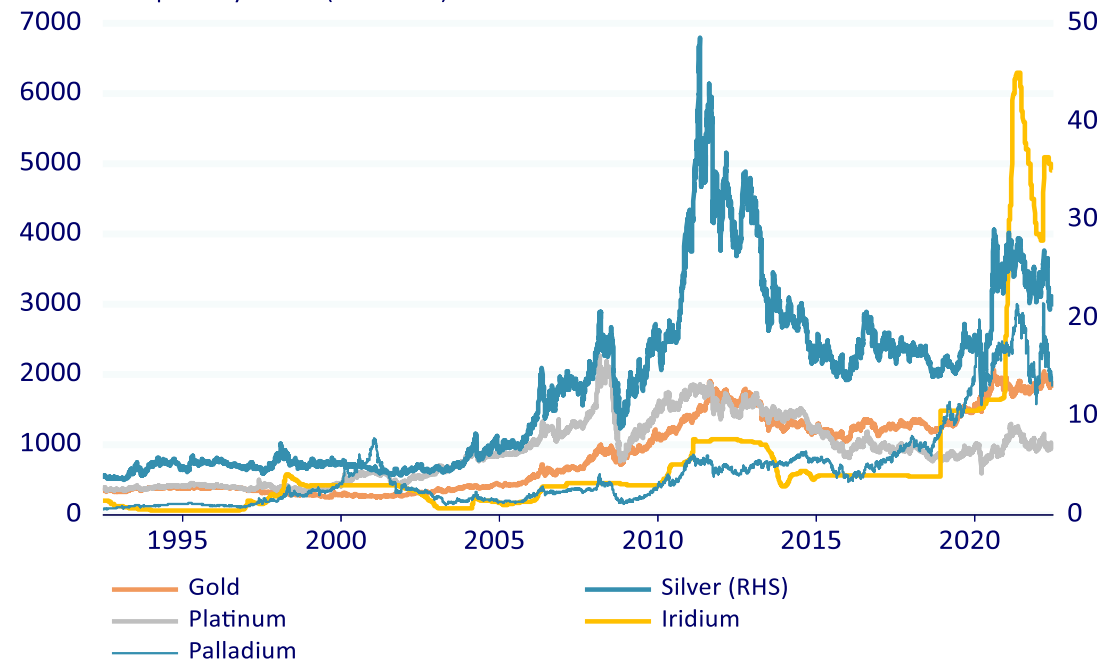

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

2 Maar ook de prijs van schaarse metalen

Precious metals

USD per troy ounce (both axes)

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

Het acute economische probleem: afhankelijkheid stijgende prijzen(3)

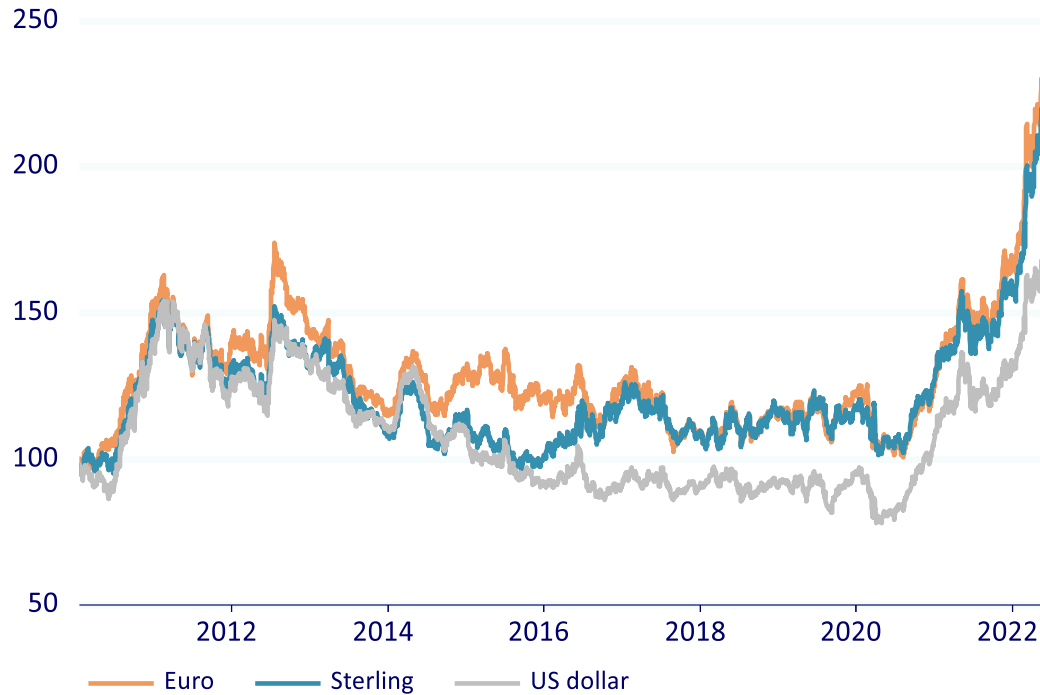
- Voedsel

1 Alle voedselprijzen stijgen

2 Maar vooral veel druk op graanprijzen door afhankelijkheid

World food prices

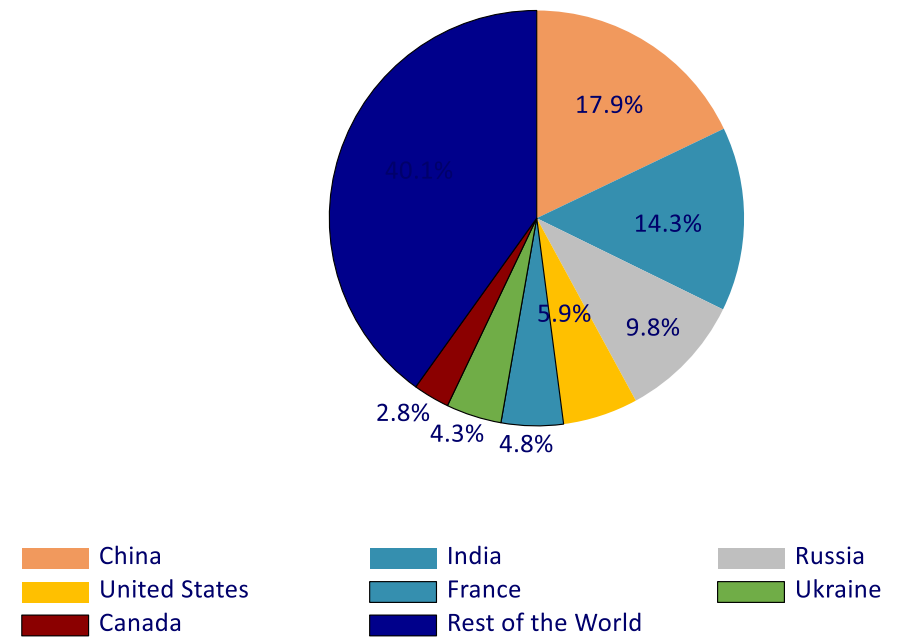
Index, Jan 2010 = 100

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

Major wheat producers

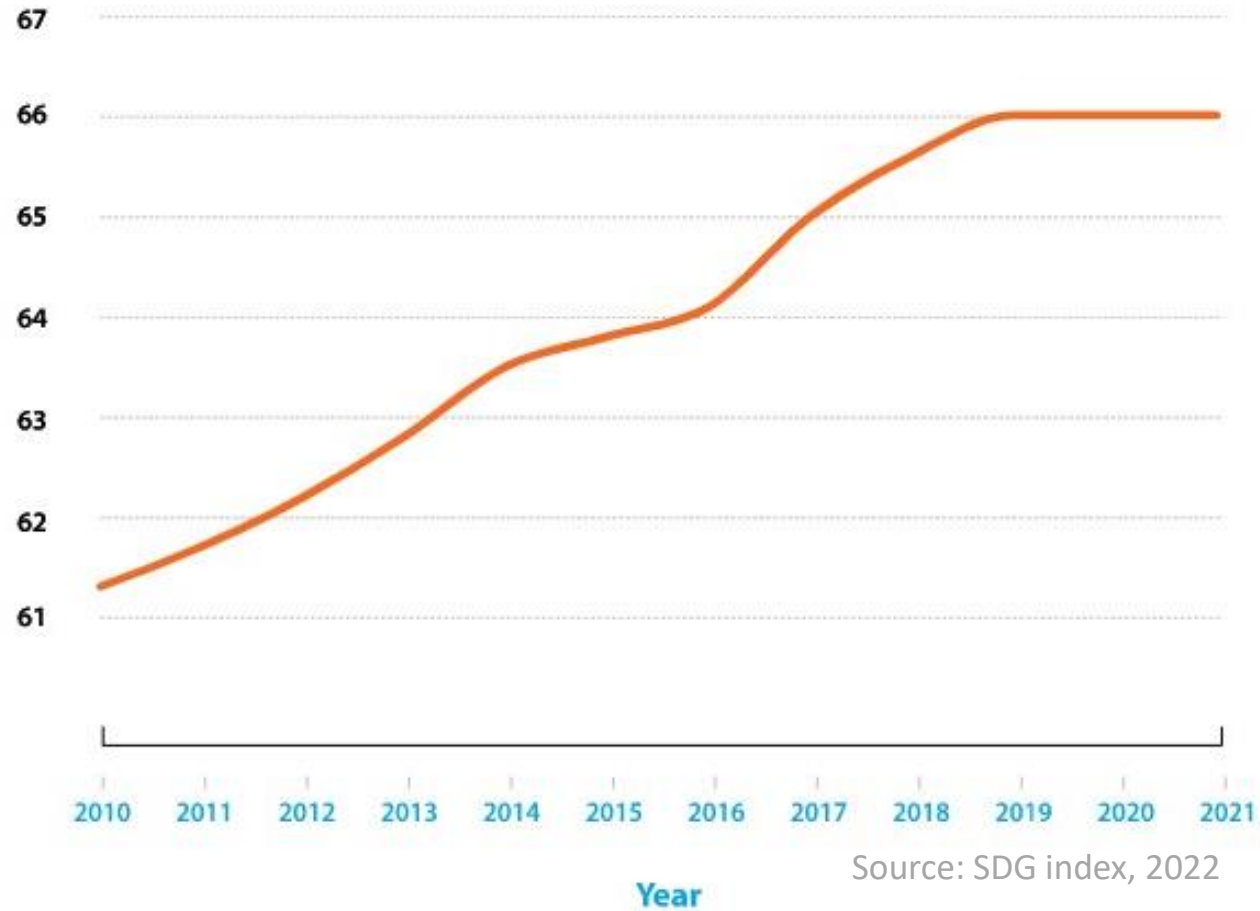
Share of global production, 2021

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

Duurzame vooruitgang stagneert

**SDG Index Score
over time,
world average
(2010–2021)**

Korte termijn of lange termijnoplossingen?

1 Korte termijn

- Energiebesparing
- Minder grondstoffengebruik
- Trachten meer voedsel uit andere gebieden te halen

2 Lange termijn

- Van fossiel naar hernieuwbaar
- Hergebruiken grondstoffen – circulaire economie
- Duurzamere en lokalere landbouw

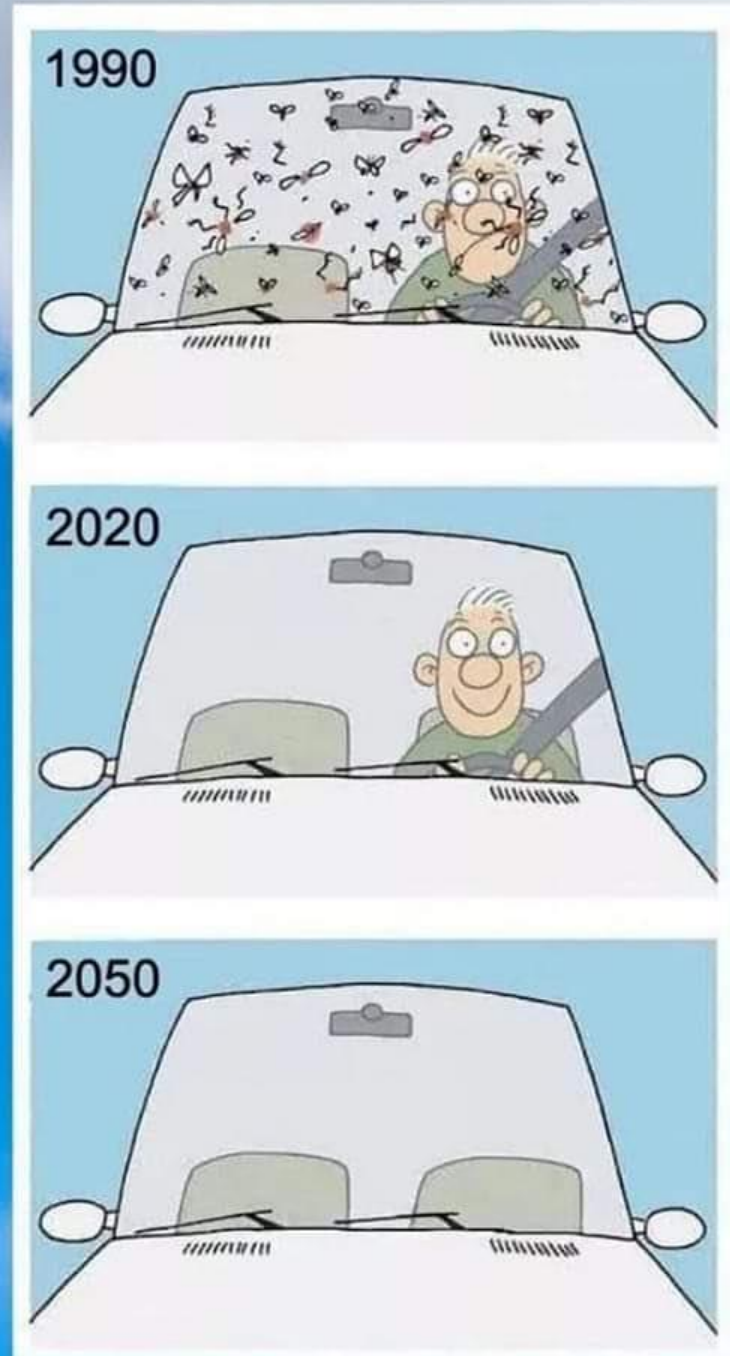
Transities

- Huidige crisis – katalysator of terugslag?
- **Grote transitie**
- Financiële transformatie

De 'andere' reden voor transities

Naast noodzaak voortkomend vanuit de oorlog, is het simpelweg noodzakelijk om op alle vlakken te verduurzamen.

En we weten het al zo lang...

THE RODNEY AND OIAMATEA TIMES,
WEDNESDAY, AUGUST 14 1912.

Science Notes and News.

COAL CONSUMPTION AFFECT- ING CLIMATE.

The furnaces of the world are now burning about 2,000,000,000 tons of coal a year. When this is burned, uniting with oxygen, it adds about 7,000,000,000 tons of carbon dioxide to the atmosphere yearly. This tends to make the air a more effective blanket for the earth and to raise its temperature. The effect may be considerable in a few centuries.

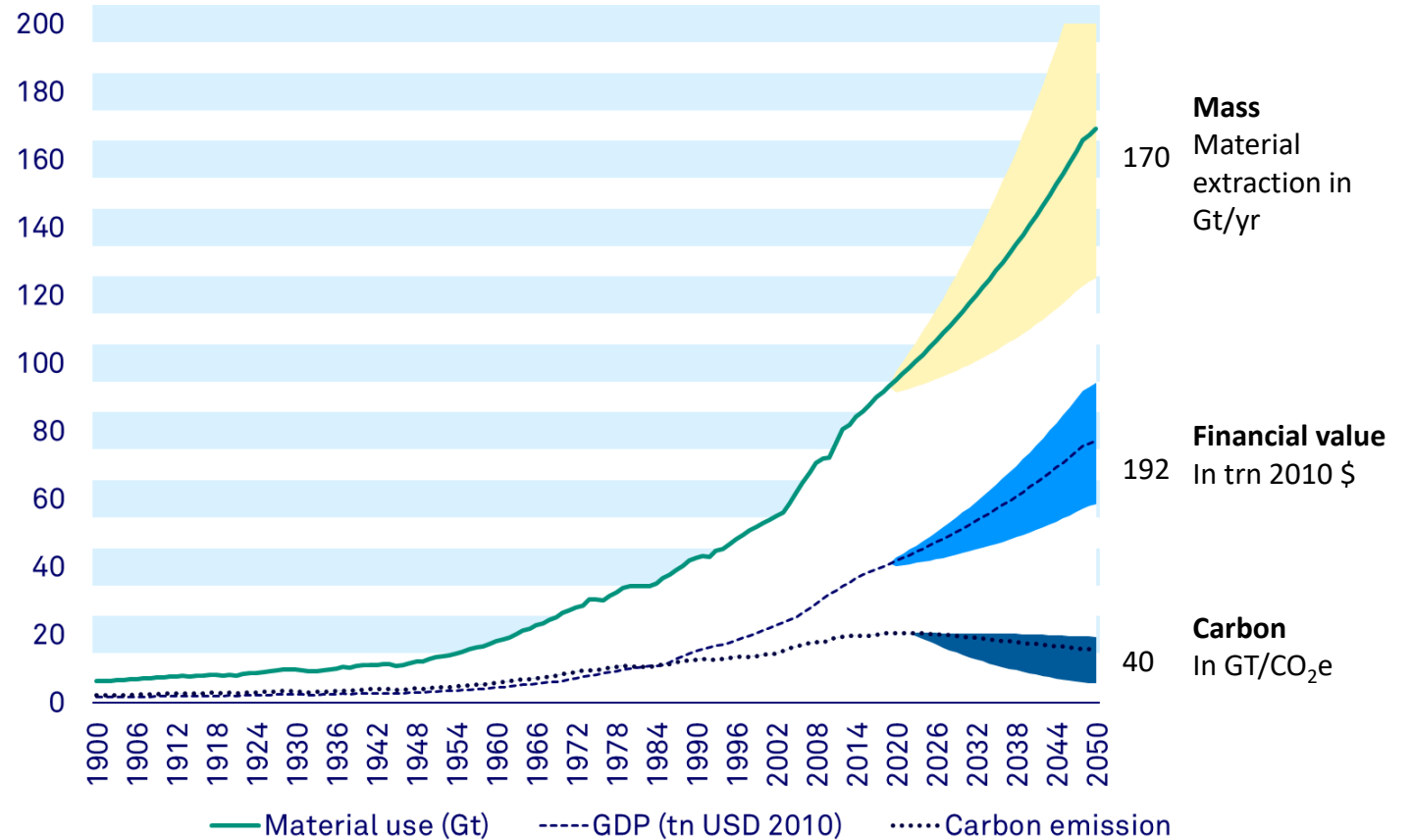
Het gaat niet echt vooruit

- Massa-Waarde-Emissie

- In alle scenario's neemt de extractie van natuurlijke hulpbronnen nog toe

- Dit wordt gedreven door een (standaard)verwachting dat de economie blijft groeien

- Dit zorgt voor uitstoot van CO₂; waarbij natuurlijk gehoopt wordt op technologische oplossingen.

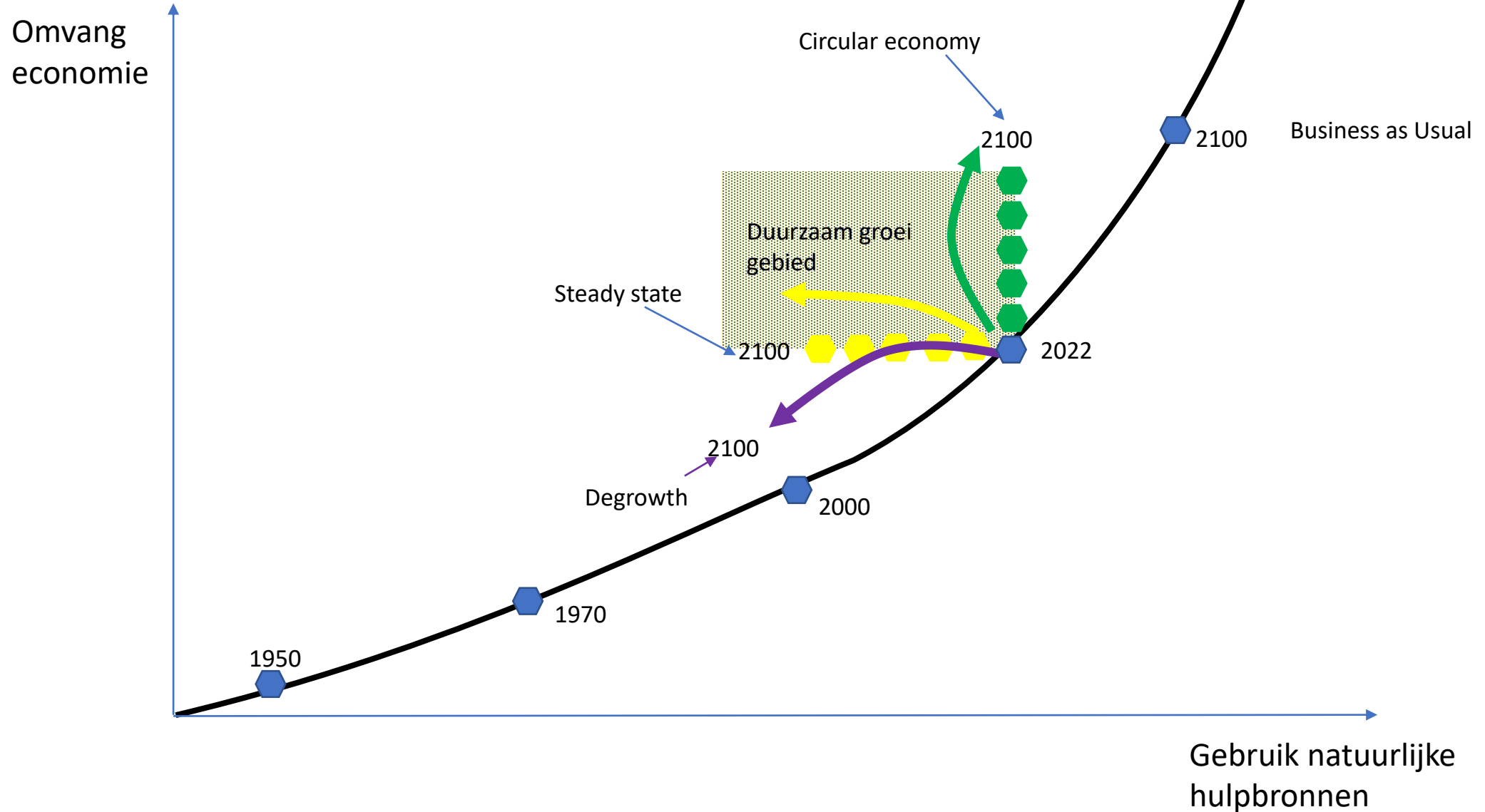
Wat zijn de opties?

1. Vervuiling verminderen
 2. Overschakelen op alternatieven
 3. Efficiënter omgaan met grondstoffen
 4. Minder groeien
-

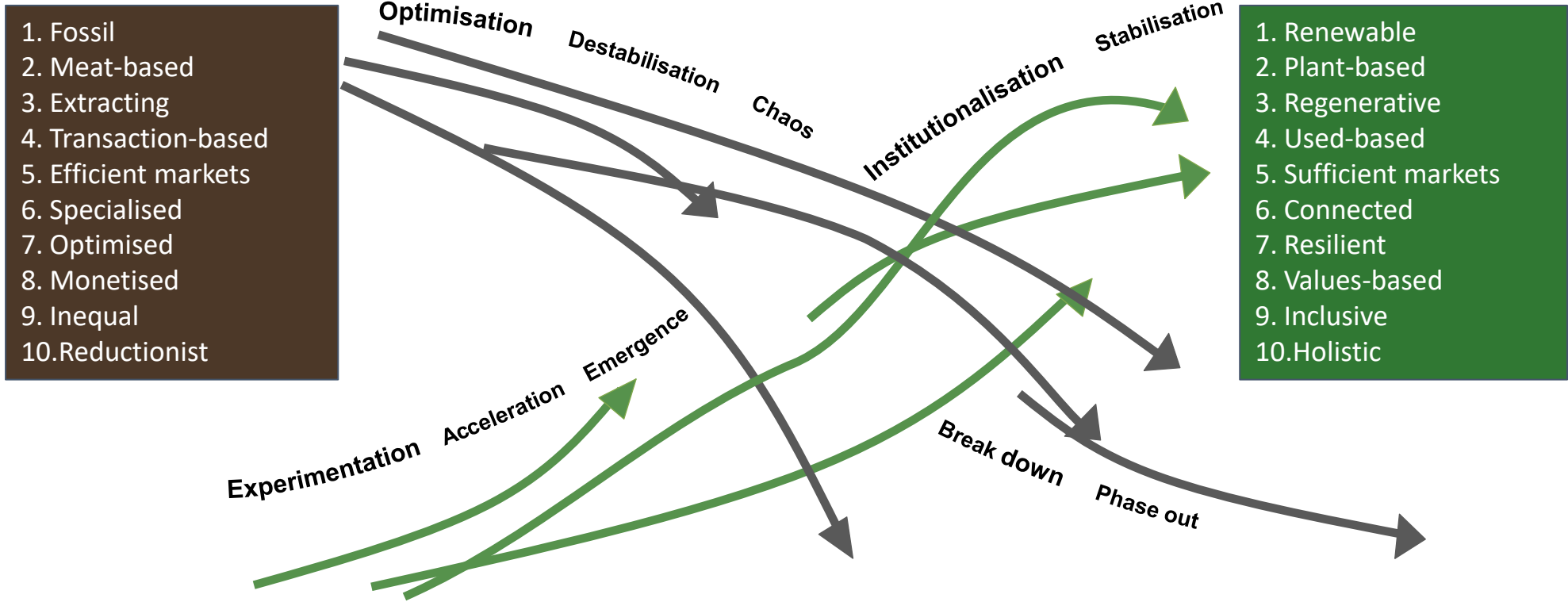
Drie macro scenario's:

- Circulair:
Groei met minder materiële input
- Steady state:
Geen groei op macroniveau
- Degrowth:
Minder economische activiteit

Serius nadenken over minder groei: bepaalt macro-rendement

Transitie = nieuw paradigma = chaos (tijdelijk)

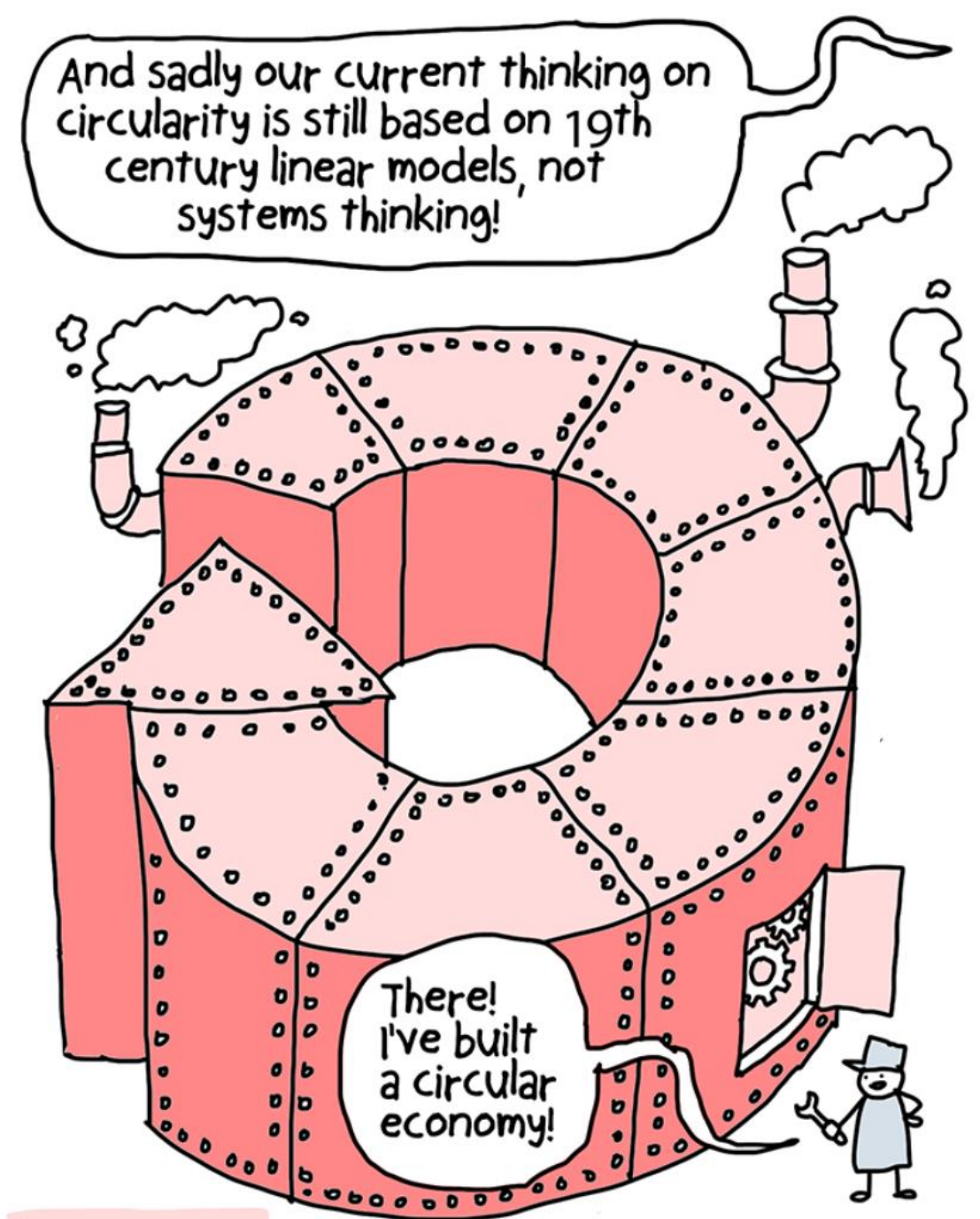
Als je niet anders denkt, bouw je het oude

- Een heel efficiënt oud systeem

-
- Reductionistisch

-
- Extractief

-
- Nog vaster in het onduurzame systeem

Transities vragen fundamentele veranderingen

Transformatie van het system is alleen mogelijk met fundamentele veranderingen in onze mindset.

Dat zijn veranderingen in gedrag en prioriteiten met als doel een duurzamere wereld te verkrijgen.

van extractief

naar regeneratief

van efficiënt

naar weerbaar
en adaptief

van winst
maximaliserend

naar waarde-
creërend

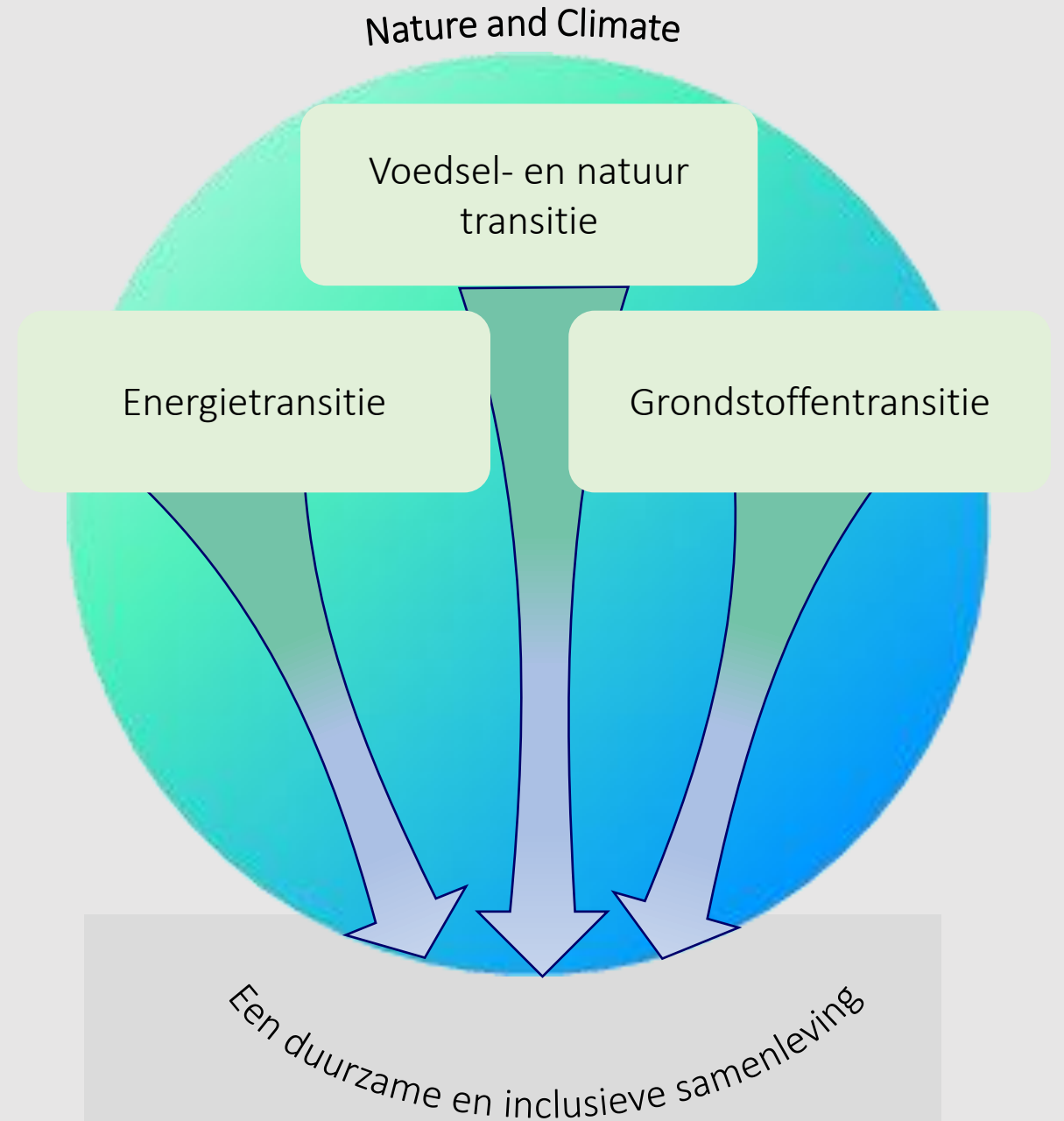

van competitief
en ongelijk

naar samen en
inclusief

Transities met een doel

- Drie grote transities
- Deze zijn alleen mogelijk als ze ondersteund worden door inclusief beleid: iedereen moet mee kunnen komen

Een eenduidige agenda

• Drie transities

1 Voedsel en natuur

- Organische landbouw en eerlijke handel
- Gezond en plantaardige voeding
- Minder verspilling
- Natuurherstel en conservering

2 Energie

- Productie-opslag en distributie van duurzame energie
- Oplossingen voor energie-efficiëntie en weerbaarheid
- Gedecentraliseerde distributie en netwerken
- Electrificatie

3 Materialen

- Circulaire productie en consumptie:
- Verminderen
- Herontwerpen
- Hergebruik
- Recycleer
- **Weiger**

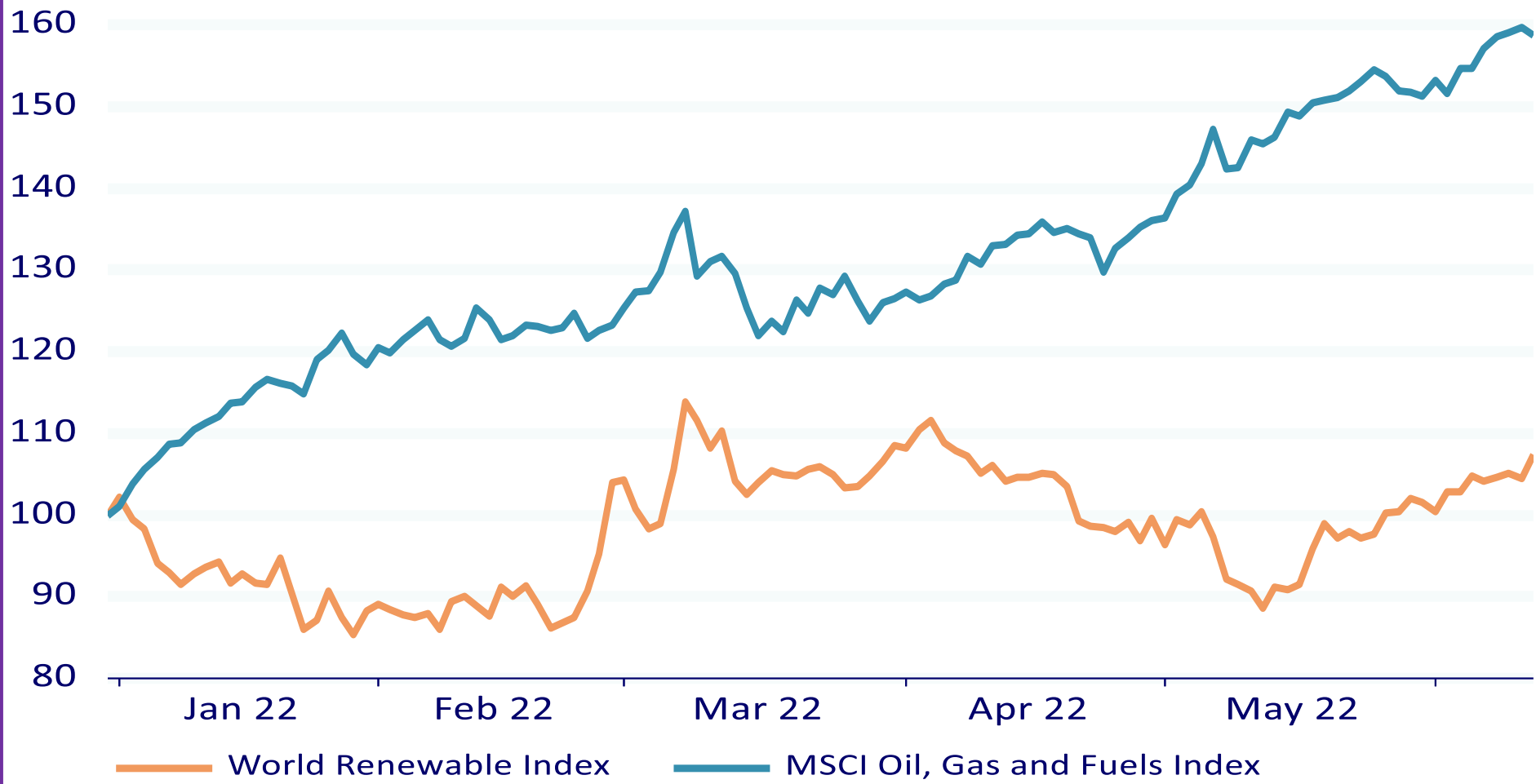
Inclusief: iedereen moet worden meegenomen

In theorie is het logisch, maar de praktijk is weerbarstig

Hernieuwbaar doet het slecht en fossiel juist goed

Global renewables versus oil & gas

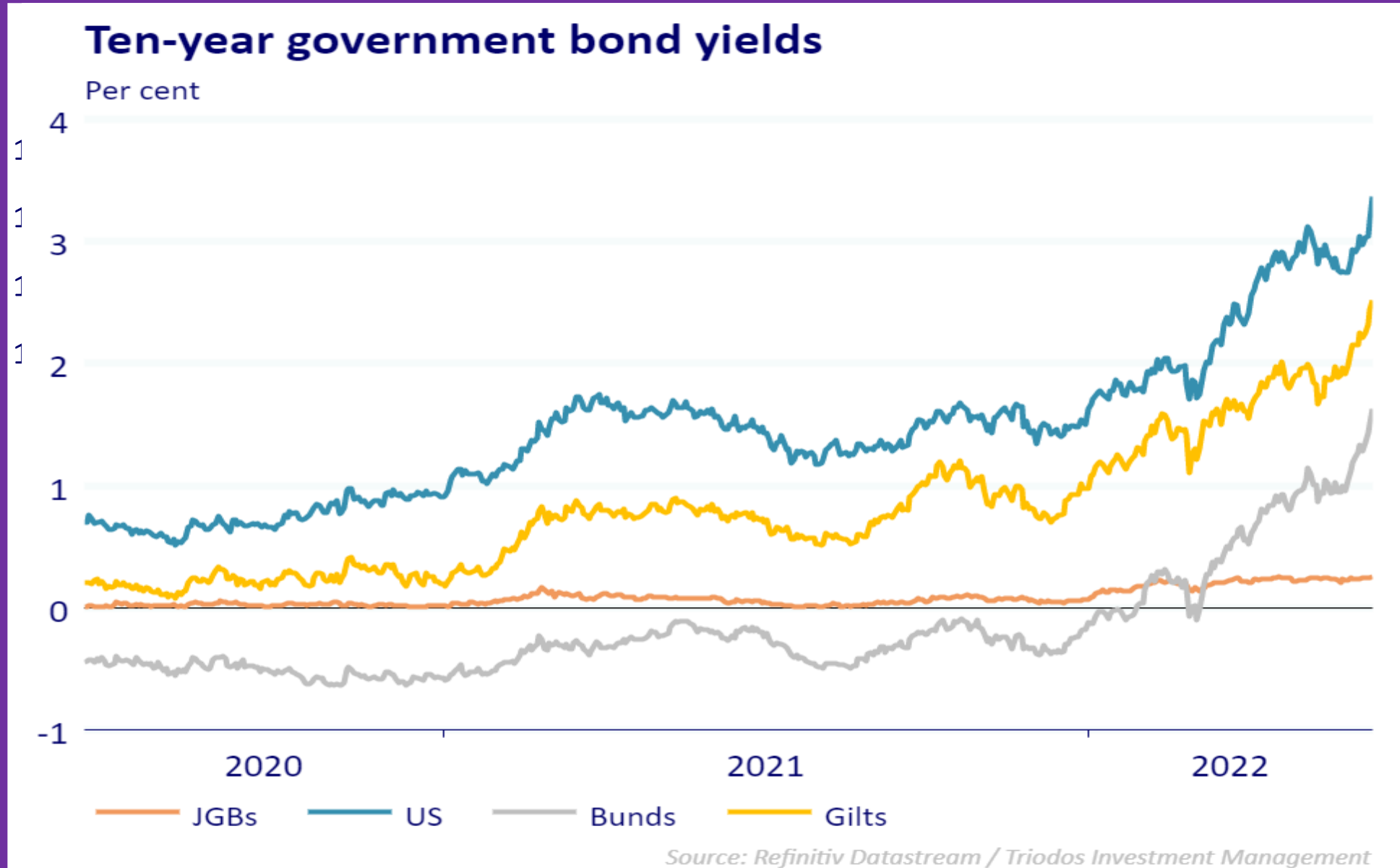
Performance relative to MSCI AW, 01/01/2022 = 100

Source: Refinitiv Datastream / Triodos Investment Management

Structureel anders op financiële markten?

Einde van veertigjarige trend?

- Huidige crisis – katalysator of terugslag?
- Grote transitie's
- Financiële transformatie

Geld gaat nu de verkeerde kant op

Geld gaat naar

Zou moeten gaan naar

Energietransitie

USD 5,9 biljoen aan subsidies voor fossiele industrie

USD 2-5 biljoen nodig voor energietransitie

Grondstoffentransitie

Fast fashion, overconsumptie, vervuilende productie

Circulaire activiteiten, minder grondstoffengebruik

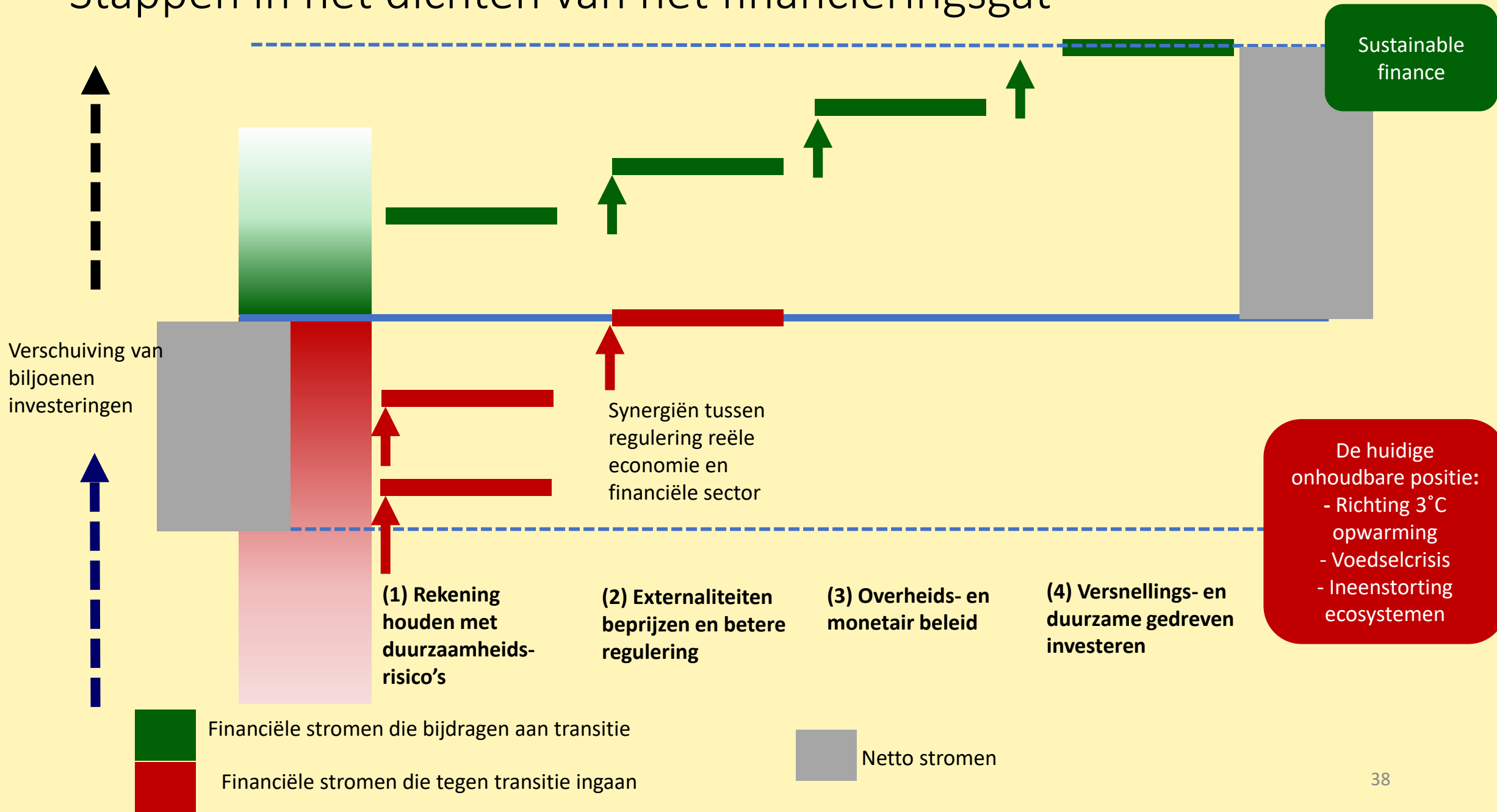
Voedsel/natuurtransitie

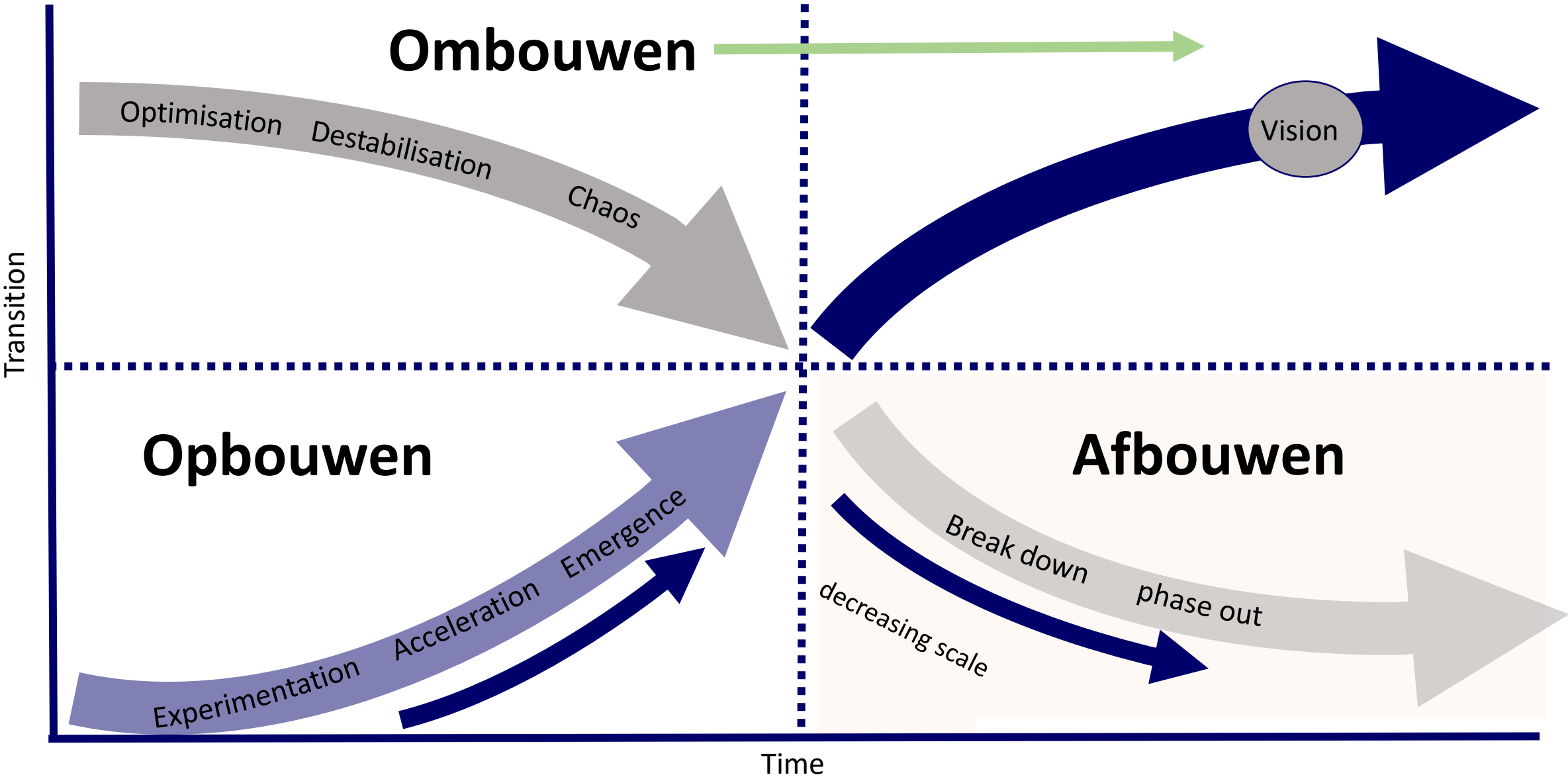
Ontbossing, extractieve landbouw, uitputting grond

USD 4 biljoen nodig voor regeneratieve activiteiten, hervorming landbouw

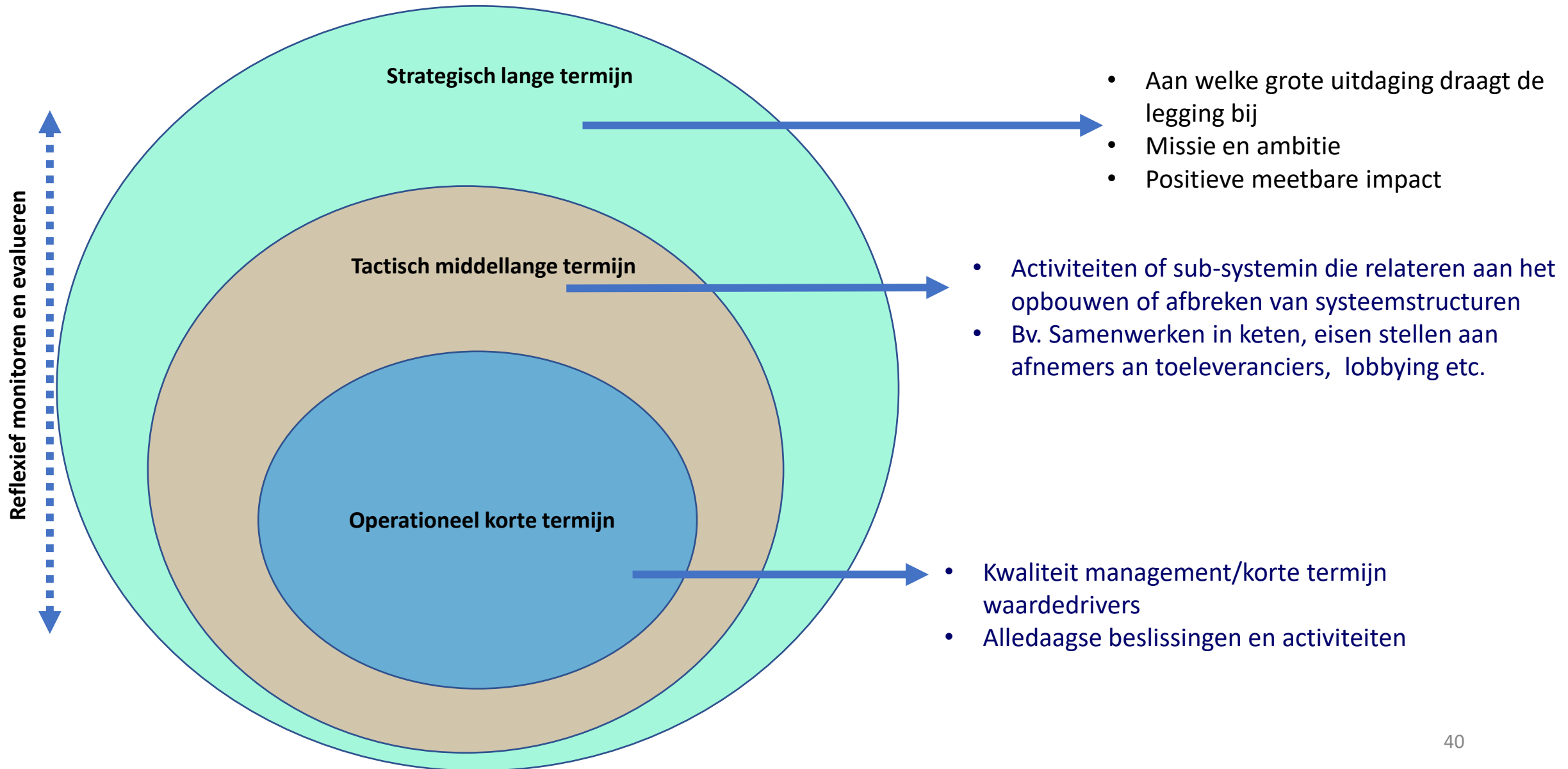
Stappen in het dichten van het financieringsgat

Transitiebeleggen: lange termijn en korte termijn

Transitie-analyse op drie niveaus

BETTER
DAYS
AHEAD

How you invest defines the world you want to live in

www.triodos-im.com

 Triodos Investment Management

 @triodosIM

Triodos Investment Management

KPS

30

jubiläum

Inkomen voor later in een leefbare wereld

De stappen van een pensioenuitvoerder

Annette Mosman, bestuursvoorzitter APG

Stelling

Collectiviteit draagt bij aan een leefbare wereld

🐝 Eens

🐝 Oneens

Mentimeter

Code

A group of six children are gathered around a table outdoors, celebrating a birthday. They are all wearing colorful balloons on their noses. The table is set with a large rainbow-layered cake, several smaller cakes on a tiered stand, jars of candy, and colorful cups. The background is filled with green foliage, colorful balloons, and a string of triangular bunting flags. A semi-transparent white box with the text 'Van harte!' is overlaid on the center of the image.

Van harte!

100 Pensioen van Nederland

1922
Oprichting ABP
Het eerste pensioenplan van Nederland wordt opgesteld door de Staat. Het is een plan voor de nabestaanden van overleden militairen. Het wordt de eerste stap naar een algemeen pensioenstelsel.

1927
Dekkingsgraad van 10%
De dekking van het pensioen wordt opgehoogd van 10% naar 15%. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

1929
De Grote Depressie
De Grote Depressie heeft grote gevolgen voor de Nederlandse economie. Het pensioenstelsel wordt aangepast om de financiële problemen te overbruggen.

1943
Verhuizing in volgschip
Het pensioenstelsel wordt verhuurd naar de Staat. Dit wordt gedaan om de financiering te verbeteren.

1945
Breivjing van Nederland
Nederland wordt bevrijd van de Duitse bezetting. Het pensioenstelsel wordt hersteld en uitgebreid.

1946
Ven potjes aan het werk
De pensioengereguleerder wordt opgericht. Dit orgaan is verantwoordelijk voor de uitvoering van het pensioenstelsel.

1951
Gelijk loon voor mannen en vrouwen
De pensioengereguleerder wordt opgericht. Dit orgaan is verantwoordelijk voor de uitvoering van het pensioenstelsel.

1955
Geen entilng meer na huwelijk voor vrouwen
Vrouwen kunnen nu ook aanspraak maken op een eigen pensioen na huwelijk. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

1957
ADW van kracht
De Algemene Dageraadwet (ADW) wordt van kracht. Dit is de eerste stap naar een algemeen pensioenstelsel.

1961
ABP verhuist naar Heeren
Het pensioenstelsel wordt verhuurd naar de Staat. Dit wordt gedaan om de financiering te verbeteren.

1981
Geve jagweldkwaliteit
De kwaliteit van de pensioenen wordt verbeterd. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

1982
De Greep in de Kas?
De Staat grijpt in om de pensioenen te financieren. Dit wordt gedaan door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

1985
Inrijpende ADW operatie
De Algemene Dageraadwet (ADW) wordt van kracht. Dit is de eerste stap naar een algemeen pensioenstelsel.

1994
Invoering partitipensioen
Partitipensioenen worden geïntroduceerd. Dit zijn pensioenen die worden betaald door de werkgever.

1996
Privatisering ABP
Het pensioenstelsel wordt geprivatiseerd. Dit wordt gedaan door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2004
Eindvoering naar middenbevoering
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2006
Einde aan PPU
De Pensioenuiteenzettingwet (PPU) wordt afgeschaft. Dit wordt gedaan door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2007
Invoering ESG-beleid
Het pensioenstelsel introduceert ESG-criteria. Dit betekent dat de pensioenen worden belegd in duurzame bedrijven.

2008
Opgelichting ABP en AGO
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2009
De wereldwijde kredietcrisis raakt ook ABP
De wereldwijde kredietcrisis heeft gevolgen voor het pensioenstelsel. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2013
Pensioenvoorzorg bij ABP
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2016
Nieuw beleid voor duurzame belegging
Het pensioenstelsel introduceert een nieuw beleid voor duurzame belegging. Dit betekent dat de pensioenen worden belegd in duurzame bedrijven.

2018
Meest duurzame pensioenfonds
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2019
Deer mijnen ABP-dienaren
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2020
Nederland, het beste pensioenland ter wereld
Nederland wordt verkozen tot het beste pensioenland ter wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2021
ABP stept met beleggen in producties van fossiele brandstoffen
Het pensioenstelsel stopt met beleggen in producties van fossiele brandstoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2022
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2024
Pensioentijd 67 jaar
De pensioentijd wordt opgehoogd van 65 naar 67 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2026
Overgang nieuwe pensioentijd
De overgang naar de nieuwe pensioentijd wordt voltooid. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2027
Leserentekent in het onderwijs
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2030
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2050
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2070
20,4 miljoen Zonemers in Nederland
In Nederland worden er 20,4 miljoen Zonemers verwacht. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2080
Haalbare twintigers gaan met pensioen
Haalbare twintigers gaan met pensioen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2122
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2021
ABP stept met beleggen in producties van fossiele brandstoffen
Het pensioenstelsel stopt met beleggen in producties van fossiele brandstoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2022
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2024
Pensioentijd 67 jaar
De pensioentijd wordt opgehoogd van 65 naar 67 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2026
Overgang nieuwe pensioentijd
De overgang naar de nieuwe pensioentijd wordt voltooid. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2027
Leserentekent in het onderwijs
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2030
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2050
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2070
20,4 miljoen Zonemers in Nederland
In Nederland worden er 20,4 miljoen Zonemers verwacht. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2080
Haalbare twintigers gaan met pensioen
Haalbare twintigers gaan met pensioen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2122
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2021
ABP stept met beleggen in producties van fossiele brandstoffen
Het pensioenstelsel stopt met beleggen in producties van fossiele brandstoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2022
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2024
Pensioentijd 67 jaar
De pensioentijd wordt opgehoogd van 65 naar 67 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2026
Overgang nieuwe pensioentijd
De overgang naar de nieuwe pensioentijd wordt voltooid. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2027
Leserentekent in het onderwijs
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2030
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2050
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2070
20,4 miljoen Zonemers in Nederland
In Nederland worden er 20,4 miljoen Zonemers verwacht. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2080
Haalbare twintigers gaan met pensioen
Haalbare twintigers gaan met pensioen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2122
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2021
ABP stept met beleggen in producties van fossiele brandstoffen
Het pensioenstelsel stopt met beleggen in producties van fossiele brandstoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2022
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2024
Pensioentijd 67 jaar
De pensioentijd wordt opgehoogd van 65 naar 67 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2026
Overgang nieuwe pensioentijd
De overgang naar de nieuwe pensioentijd wordt voltooid. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2027
Leserentekent in het onderwijs
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2030
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2050
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2070
20,4 miljoen Zonemers in Nederland
In Nederland worden er 20,4 miljoen Zonemers verwacht. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2080
Haalbare twintigers gaan met pensioen
Haalbare twintigers gaan met pensioen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2122
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2021
ABP stept met beleggen in producties van fossiele brandstoffen
Het pensioenstelsel stopt met beleggen in producties van fossiele brandstoffen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2022
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

2024
Pensioentijd 67 jaar
De pensioentijd wordt opgehoogd van 65 naar 67 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2026
Overgang nieuwe pensioentijd
De overgang naar de nieuwe pensioentijd wordt voltooid. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2027
Leserentekent in het onderwijs
Het pensioenstelsel wordt geïntegreerd met de andere sociale zekerheidsinstellingen.

2030
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2050
Doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld
Het pensioenstelsel introduceert doelmatigheidsbelegging voor een duurzame wereld. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2070
20,4 miljoen Zonemers in Nederland
In Nederland worden er 20,4 miljoen Zonemers verwacht. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2080
Haalbare twintigers gaan met pensioen
Haalbare twintigers gaan met pensioen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de invoering van de Wet op de Nabestaandenpensioenen.

2122
100 jaar ABP
Het pensioenstelsel viert zijn 100-jarig bestaan. Dit wordt gevierd met een speciale uitdaging.

Mercer | MONASH University | MONASH BUSINESS SCHOOL | CFA Institute

Mercer CFA Institute Global Pension Index

2021

Pension reform in challenging times

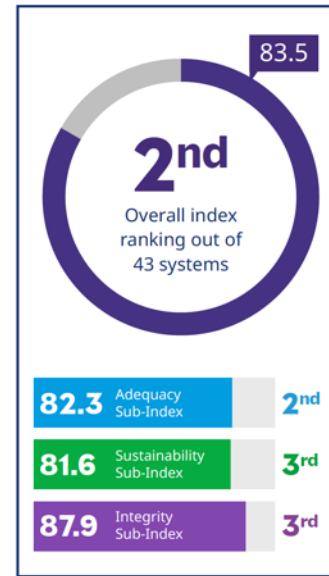

Netherlands

The Netherlands' retirement income system comprises a flat-rate public pension and a quasi-mandatory earnings-related occupational pension linked to industrial agreements. Most employees belong to these occupational schemes which are industry-wide defined benefit plans with the earnings measure based on lifetime average earnings.

- increasing the labour force participation rate at older ages as life expectancies rise
- extending the carer's pension credit for those caring for young children

The Dutch index value increased from 82.6 in 2020 to 83.5 in 2021 due to several small increases in the adequacy and sustainability sub-indices.

the Dutch household level of

Table 6: Summary of the 2021 results

Grade	Index Value	Systems	
A	>80	Denmark Netherlands Iceland	
B+	75-80	Australia Israel Norway	
B	65-75	Canada Chile Finland Germany Ireland	New Zealand Singapore Sweden Switzerland UK
C+	60-65	Belgium France Hong Kong SAR	Uruguay USA
C	50-60	Austria Brazil China Colombia Indonesia Italy Malaysia	Peru Poland Saudi Arabia South Africa Spain Taiwan UAE
D	35-50	Argentina India Japan Korea (South)	Mexico Philippines Thailand Turkey
E	<35	Nil	

Collectief

Eén aarde

Voortrekkersrol

Nu en straks

Wetgeving

Vijf agendapunten

A group of people in suits are gathered at a podium during a ceremony. The background is a blue banner with white text, partially visible as "Re... oples" and "on... le". The people are smiling and looking towards the right. A semi-transparent white box with yellow text is overlaid on the image.

1. Kennisallianties

2. Nieuwe engagement

APG invests €360 million in Spanish and UK green sovereign bonds

Published on 12 September 2021

APG invests €195 million in first EU green bond

Published on 10 October 2021

Sustainability-linked bonds: new opportunities, but avoid greenwashing

Published on 12 October 2021

3. Put our money where our mouth is

APG encourages sustainable green bond growth

Published on 21 May 2021

2021: the year of sustainable high yield

Published on 28 December 2021

APG anchor investor in first SDG-bond

Published on 10 October 2021

4. Samen met de overheid

5. Alternatieven creëren

100 jaar vooruit...

Tenslotte

A group of five children are gathered around a table outdoors, celebrating a birthday. In the center is a large, multi-layered rainbow cake decorated with colorful candies. To the left, there is a three-tiered stand with various pastries and a large glass jar filled with yellow lollipops. The table is set with colorful mugs, plates, and jars of candy. The children are wearing colorful clothing and some have large, round, colorful noses (pink, purple, red) stuck on their faces. They are smiling and looking towards the camera. The background is filled with green foliage, colorful balloons (pink, blue, green), and a string of triangular bunting flags. A semi-transparent white box with red text is overlaid on the image.

Op naar de volgende
30 + 100 jaar!

KPS

jubiläum

Inkomen voor later in een leefbare wereld

Pauze

tot 16.10

KPS

jubiläum

Green Water Cools: Hoe 'groen water' ons klimaat koelt en de (pensioen)polder droog houdt

Marcel de Berg

mede-initiatiefnemer Green Water Cools Collectief

Stelling

Je bent Aladdin en je hebt drie wensen allemaal al verbruikt, maar de Geest heeft te doen met de mensheid en je mag kiezen uit twee wensen.

Je mag één van de twee effecten door menselijk handelen sinds 1880 ongedaan, je hebt de keuze uit de volgende wensen:

- 1) Ik wens dat morgen al onze CO2 uitstoot sinds 1880 ongedaan is gemaakt of
- 2) Ik wens dat morgen al de natuur die we sinds 1880 hebben vernietigd is hersteld.

Wat wenst u? Voor de goede orde, de Geest draagt zorg voor alle economische investeringen en uitgaven.

Vraag: Met welke wens denkt u het klimaat en onze beschaving te kunnen redden?

🌸 Wens 1 = CO2

🌸 Wens 2 = Natuur

Mentimeter

Code

GREEN WATER COOLS

De natuur biedt ons een realistische, hoopvolle, maatschappelijk aantrekkelijke weg uit de klimaatcrisis wanneer we de koelende rol van groen water zien.

Johan Cruijff & Albert Einstein
met dank aan Hennie Vrienten

Klimaatvooruitzichten

ACHTER DE WOLKEN SCHIJNT DE ZON

OPLOSSING WORDT ZICHTBAAR

ZAAITIJD

CONDITIES CREËREN VOOR GROEI

OOGSTTIJD

TIJD OM TE GENIETEN

+4 DEGREES CLIMATE WARNING

“Worst-case global heating scenarios may need to be revised upwards ...

... light of a better understanding of the role of clouds, scientists have said.”

Summer 2020

“The role of clouds is one of the most uncertain areas in climate science because they are hard to measure and, depending on altitude, droplet temperature and other factors, can play either a warming or a cooling role.”

ROLE OF CLOUDS

IPCC AR6 - 2021

“... clouds remain the largest contribution to overall uncertainty in climate feedbacks”

page 150

WARMING

?

COOLING

1

-

1

=

0

2

-

1

=

+1

1

-

0

=

+1

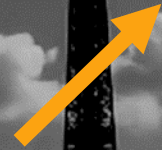

WAAROM WOLKEN GECREËERD DOOR BOSSEN ONS ZULLEN HELPEN OM PARIJS SNELLER, GOEDKOPER EN MET MINDER RISICO TE BEREIKEN.

**GREEN
WATER
COOLS**

BOMEN MAKEN WOLKEN EN WOLKEN KOELEN

GREEN
WATER
COOLS

WAT IS DE ONTBREKENDE SCHAKEL,
DE VERBORGEN SCHAT IN ONZE KLIMAATUITDAGING?

BOSSEN DE ACTIEVE AIRCO VAN DE AARDE

GREEN WATER
COOLING CYCLE

LIQUID

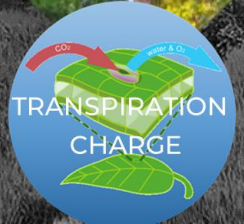
REFLECTION
SUN LIGHT

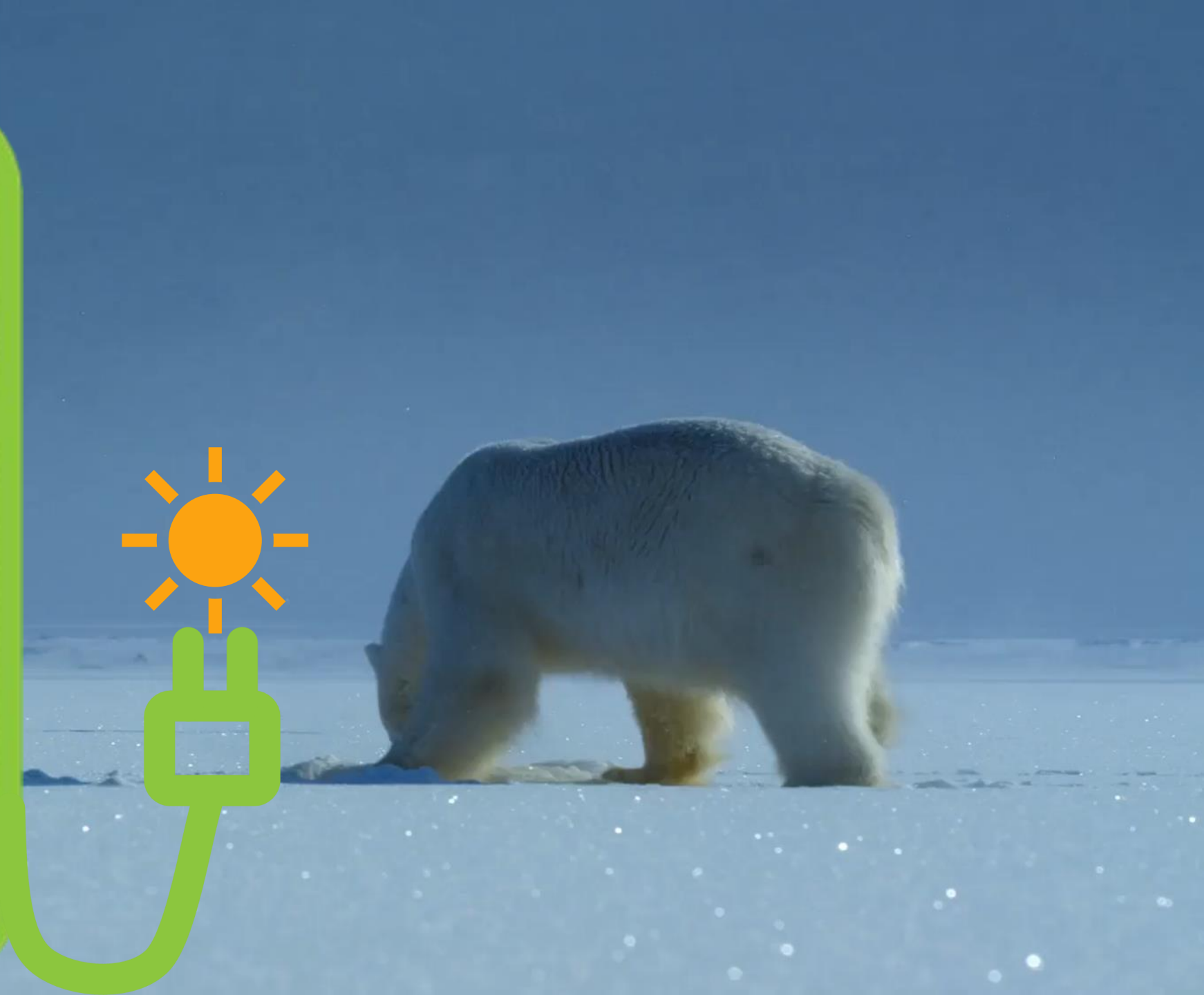
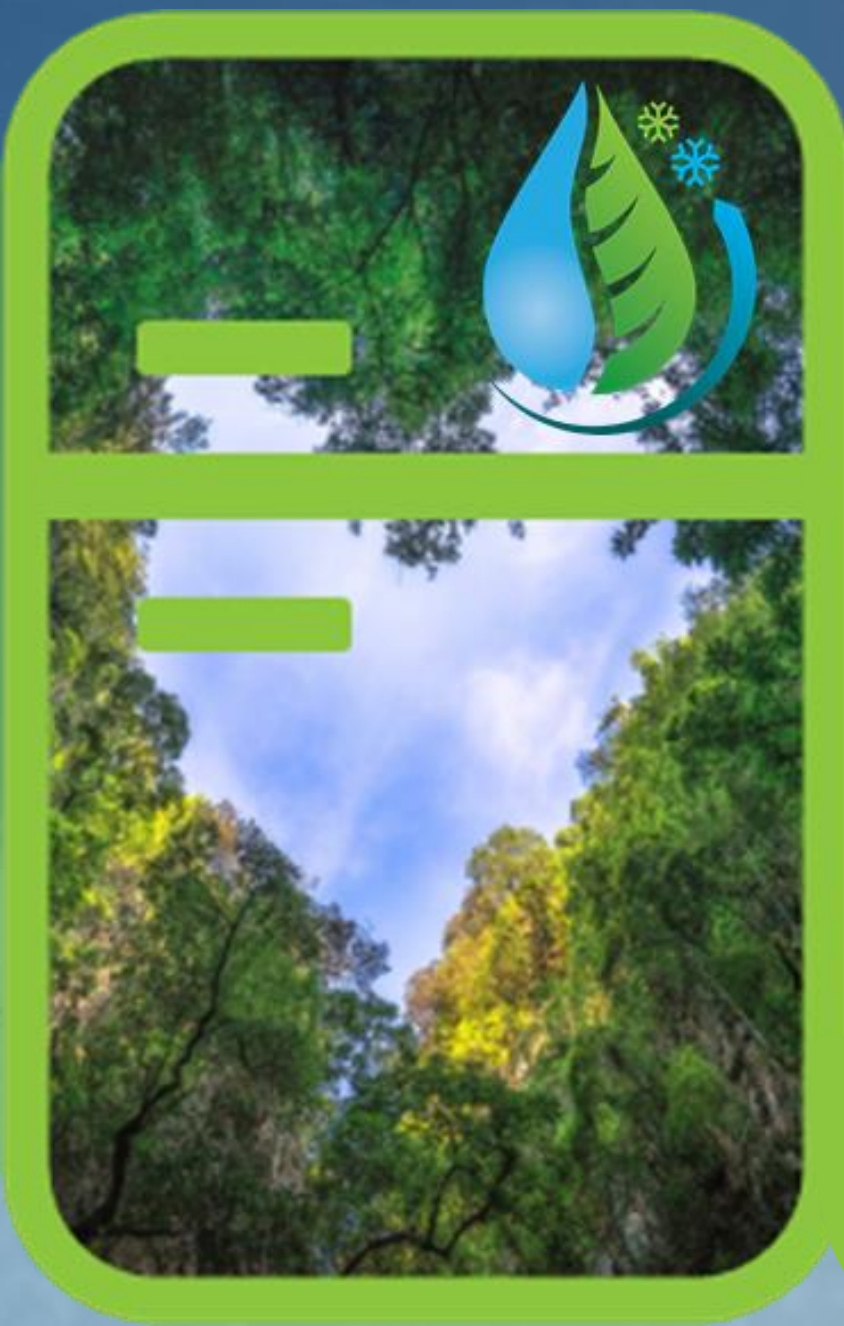
RELEASING
ENERGY

WATER
VAPOR

OP DE WEBSITE
GREENWATERCOOLS.ORG
5 MINUTEN VIDEO SAMENVATTING

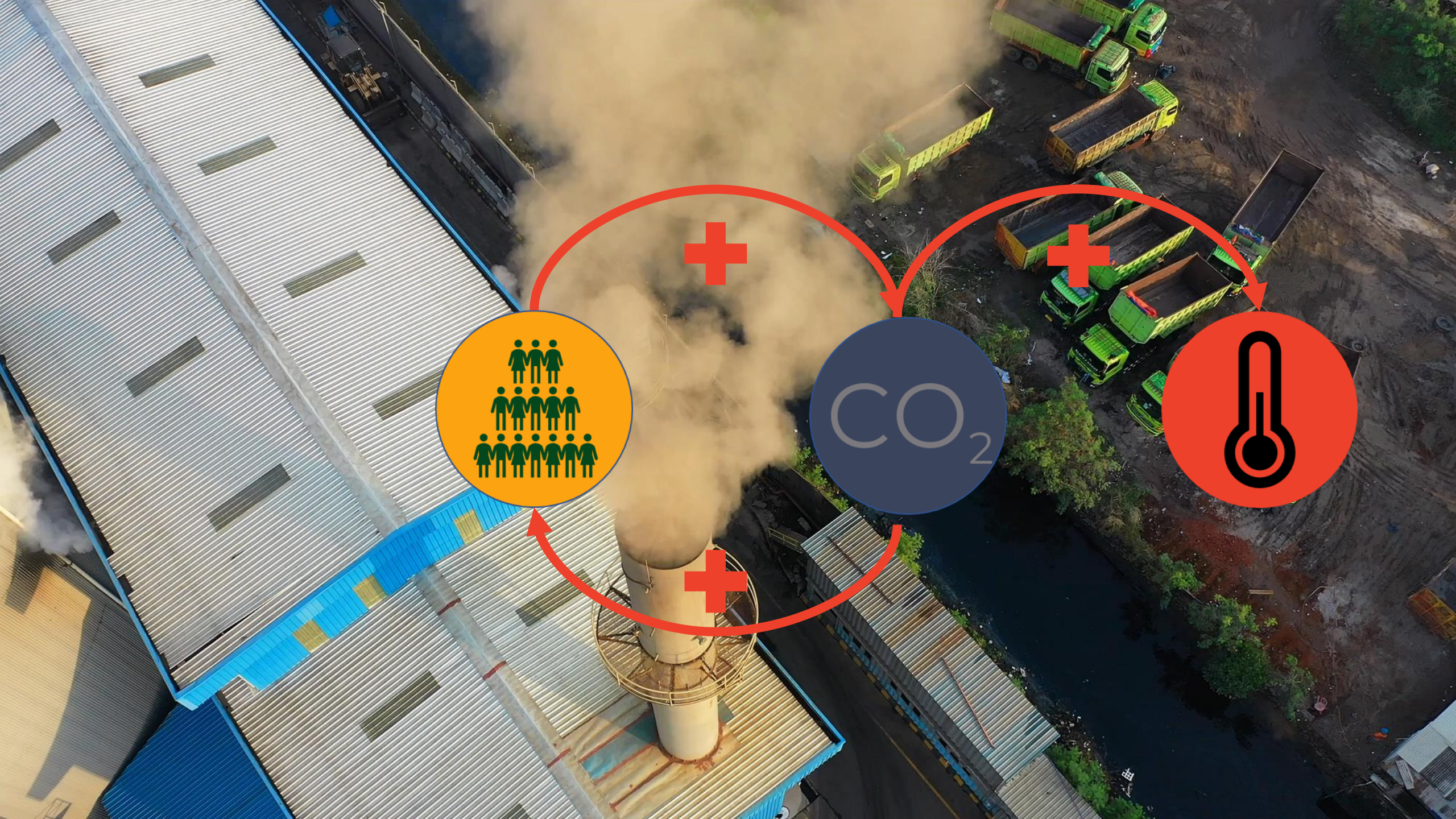
BIOTIC PUMP

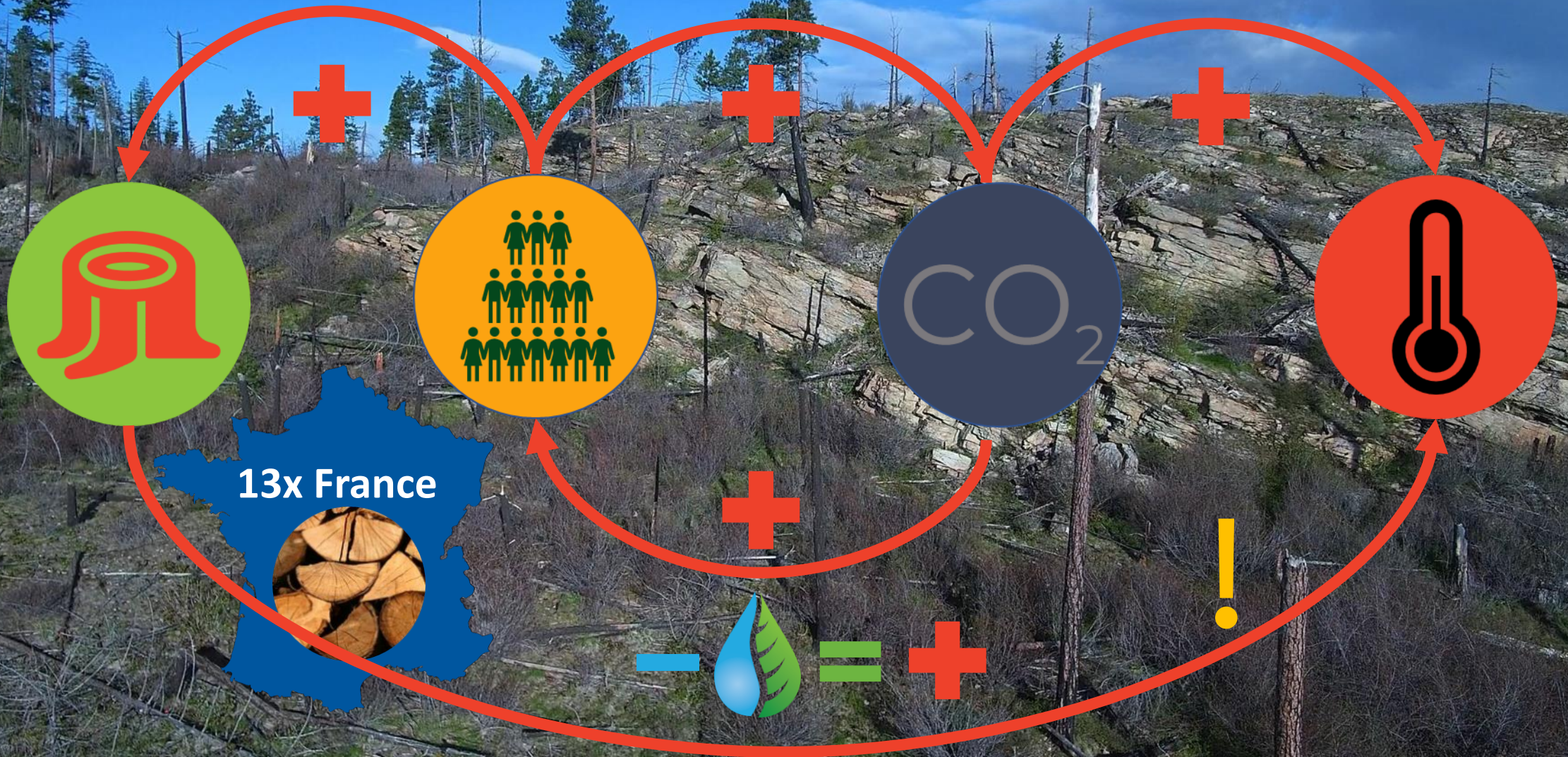

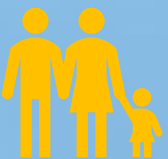
???

- Wat betekent dit nu alles voor de relatie met de temperatuur van de Aarde?
- Welke gevolgen heeft ontbossing dan voor de temperatuur van de Aarde?

6.2 bln people

CO₂

120 p.p.m

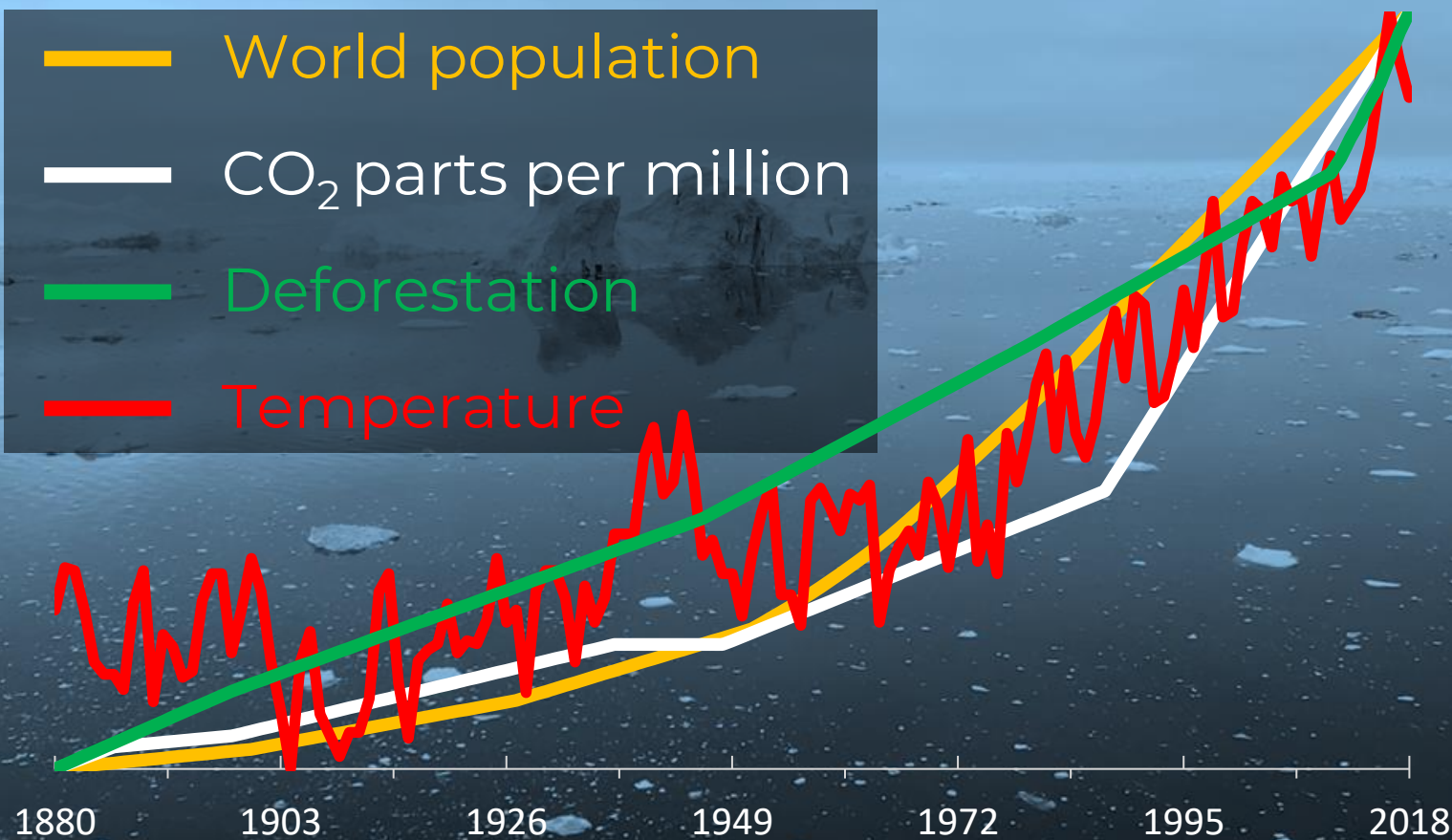

13x France

9.1 mln km²

1.2 C

WETEN WE DEZE NOG?

$$1 \text{ CO}_2 \text{ MINUS} - 1 \text{ COOLING} = 0 \text{ CO}_2$$

$$2 \text{ WARMING PLUS CO}_2 - 1 \text{ COOLING} = +1 \text{ CO}_2$$

$$1 \text{ WARMING CO}_2 - 0 \text{ MINUS} = +1 \text{ CO}_2$$

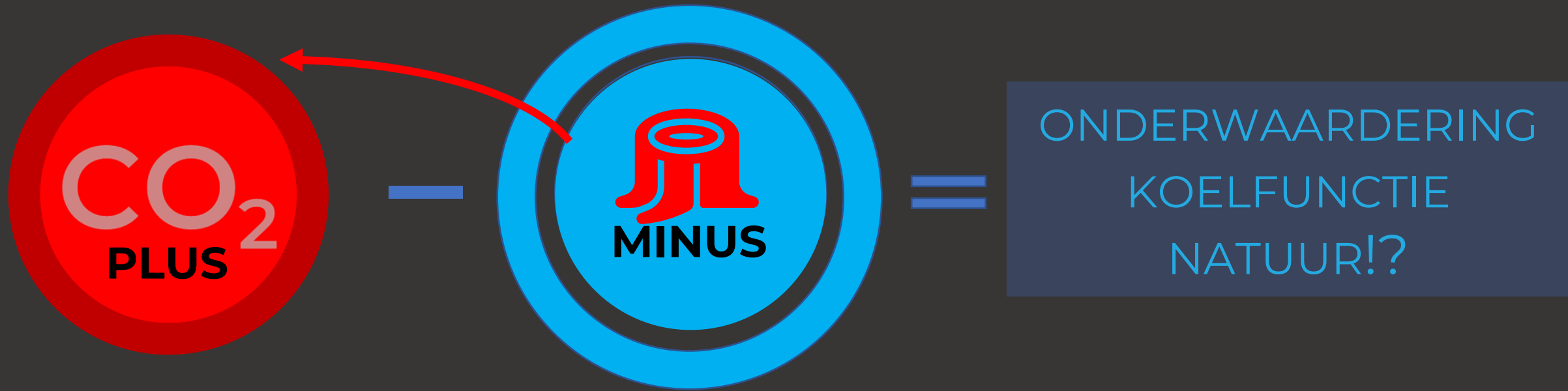

GEVOELIGHEID BIJ HOGE TEMPERATUREN?

KLIMAATWAARSCHUWING 4 GRADEN?

CO₂

MODEL ERROR?

Hoeveel koelt 'Groen Water'?

This article is more than 2 months old

The world's forests do more than just store carbon, new research finds

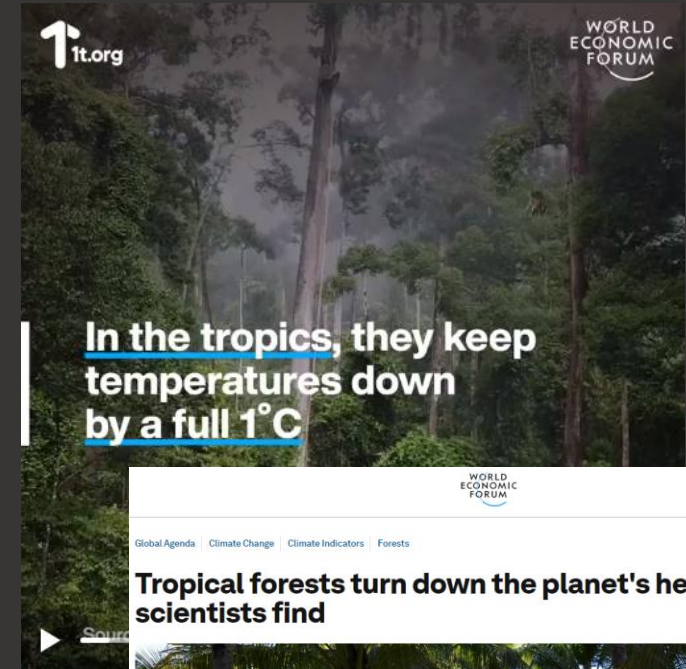
New data suggests forests help keep the Earth at least half of a degree cooler, protecting us from the effects of climate crisis

Forests, such as this one in Indonesia, do more than just store carbon. Photograph: Xinhua/Rex/Shutterstock

The world's forests play a far greater and more complex role in tackling climate crisis than previously thought, due to their physical effects on global and local temperatures, according to new research.

The role of forests as carbon sponges is well established. But comprehensive new data suggests that forests deliver climate benefits well beyond just storing carbon, helping to keep air near and far cool and moist due to the way they physically transform energy and water.

WORLD ECONOMIC FORUM

Global Agenda | Climate Change | Climate Indicators | Forests

Tropical forests turn down the planet's heat by 1C, scientists find

Tropical forests cool the world by more than 1 degree Celsius. Image: UNPLUSHI/ Beth Macdonald

This article is published in collaboration with **Reuters**

29 Mar 2022
 Michael Taylor
 Asia correspondent and sub-editor, Thomson Reuters Foundation

- A new study has highlighted the importance of tropical forests to the planet, not least, in keeping global temperatures at safe levels.
- Besides cooling, they increase rainfall, provide shelter food and livelihoods, and clean the air.
- But in 2020, an area of tropical forest the size of the Netherlands was lost, according to monitoring service Global Forest Watch.
- Financing and innovative solutions are needed to prevent rising levels of deforestation.

Universiteit Virginia

The Unseen Effects of Deforestation: Biophysical Effects on Climate

Deborah Lawrence^{1*}, Michael Coe², Wayne Walker², Louis Verchot³ and Karen Vandecar¹

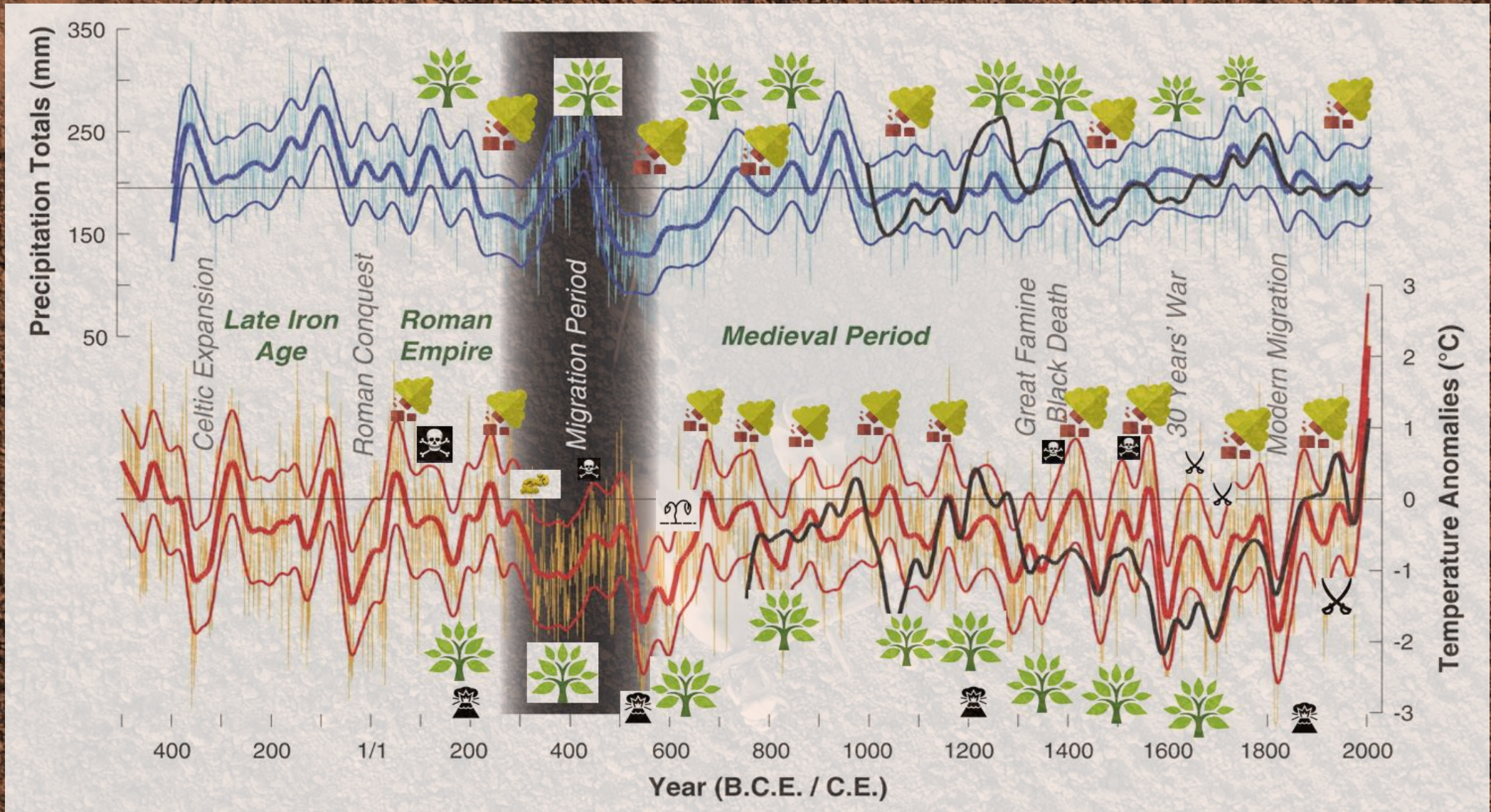
¹Department of Environmental Sciences, University of Virginia, Charlottesville, VA, United States

²The Woodwell Climate Research Center, Falmouth, MA, United States

³The Alliance of Bioversity International and the International Center for Tropical Agriculture, Cali, Colombia

Ondergrens van 0,5 graad.

Anthropogenic Climate Disorder Continuum AC/DC

Met de
koelende
kennis van
groen water

Kunnen we onze risico's drastisch
verlagen

en tegelijkertijd

ons uitzicht vergroten dat we onze
klimaatdoelen niet alleen sneller en
goedkoper, maar ook socialer kunnen
realiseren.

VERLAAG DE RISICO'S

ZIE DE ECHTE
WAARDE VAN ONZE
NATUUR EN
BOSSEN

EN JE ZIET HOE JE EEN
GRATIS, MAAR O ZO
WAARDEVOLLE
KLIMAATVERZEKERING
MAAKT

100% FOCUS ON CARBON BUDGET PARIS

TECHNOLOGIE

A

CO₂

CLEAN ENERGY
ENERGY SAVING

NATUUR

B

CO₂

TECHNOLOGY

A

CO₂

CLEAN ENERGY
ENERGY SAVING

NATURE

B

CO₂

MAXIMALISEER

HAAL NAAR
VOREN IN DE TIJD

+0.5

—

-0.5

=

+1.0

+0.5

—

0

=

+0.5

STABILIZE OR COOL DOWN

LESS RISK

FASTER

CHEAPER

HERSTEL DE NATUUR

- GRATIS KLIMAATVERZEKERING
- GRATIS EXPERIMENT
- GEEN SPIJT

RESTORING
NATURE

RESEARCH CORRECT
YES NO

YES

HUGE
POTENTIAL

NO REGRET
FREE EXPERIMENT

NO

HUGE REGRET

NO REGRET

Ingrediënten voor herstel

Organic aerosoles

- afkomstig van hoogwaardige groenstructuren boven en onder de grond

Aanvoer van water

- Aaneengesloten groenstructuren door een sterke Biotic pump

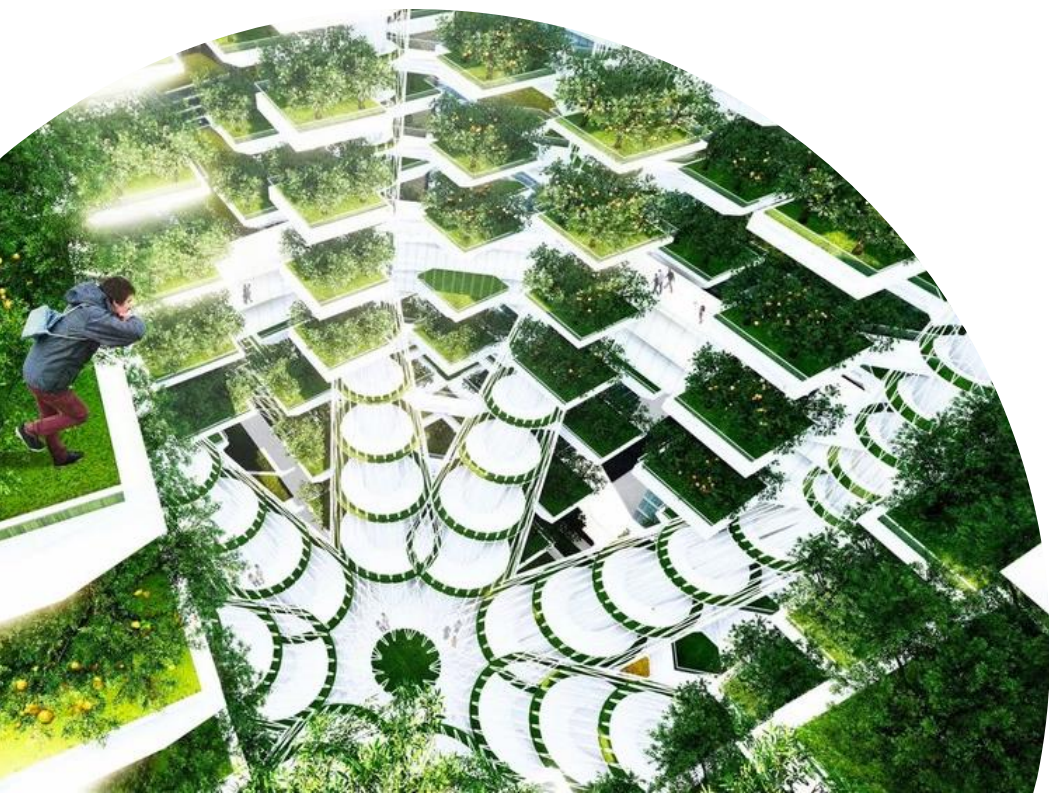
THE MOONSHOT OF
OUR GENERATION IS
TO RESTORE
EARTH'S
COOLING CAPACITY

Hoe & Waar?

- Groenstructuren met meervoudige functies
 - Voedsel
 - Materiaal voor industrie
 - Recreatie
 - Wonen
- Nieuwe biodiverse bossen met meervoudige kasstromen
 - Monocultuur omzetten naar hoogwaardig landschap
- Onze maatschappij op een koele manier verweven met de natuur.
 - Hele stammen leefden duizenden jaren in harmonie met het Regenwoud en hebben het Regenwoud ook mede gevormd

Onze groene
ruggengraat
realiseren
door
bosbouw en
landbouw te
integreren

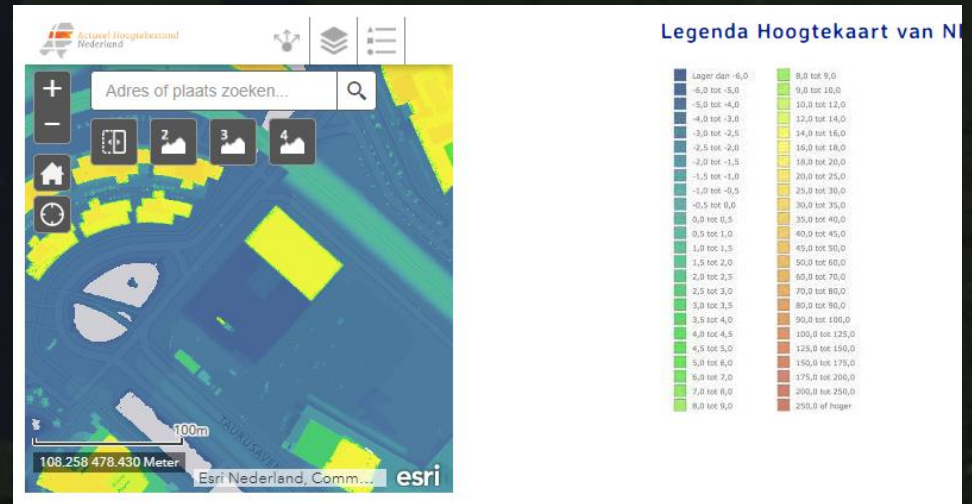
Groene steden & Stads-agri

Hoe te realiseren?

Rol van maatschappelijke spelers en beleggers in het bijzonder.

Stop met het water dragen naar de zee.

Droge voeten een
publiek belang
our commons

We zittten hier drie meter
onder de zeespiegel

Future coëfficiënt

kompas voor
effectieve &
efficiënte spelregels

- Return of the commons

The background of the slide is a photograph of a board game board. The board consists of numerous hexagonal tiles arranged in a honeycomb pattern. Each tile has a different background color (green, yellow, brown) and contains a number in a white circle. Some tiles also feature small illustrations of buildings or trees. Several red, cone-shaped pieces are placed on the board. The overall scene is dimly lit, with a dark overlay on top.

Samen bepalen we het spel

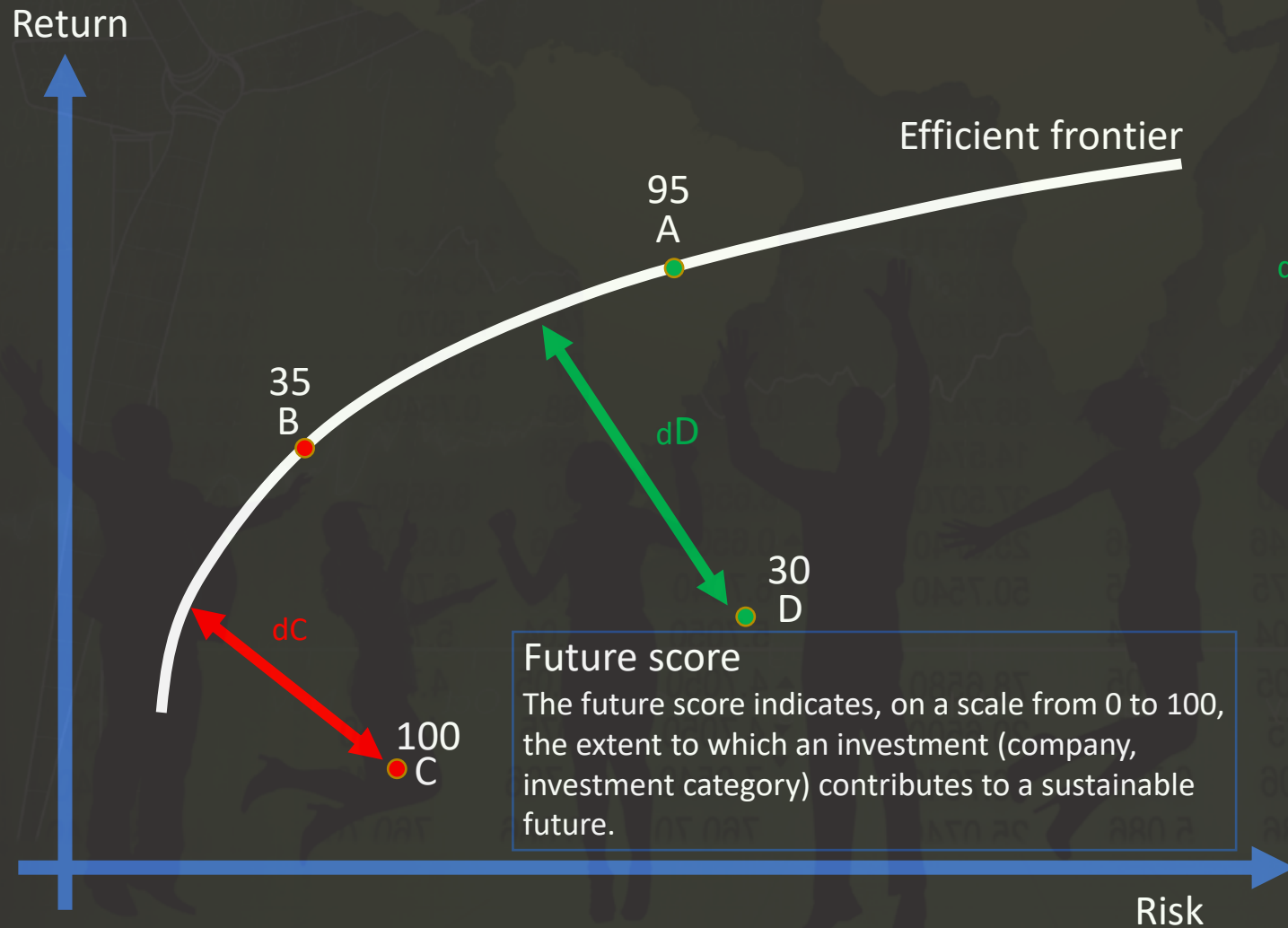
- Samen de spelregels
 - Minimale drempels, lasten & lusten
- Klimaat is een sociale uitdaging.
- Ieder zijn of haar rol
 - Bedrijven
 - Kennisinstelling
 - Overheid
 - Consument, werknemer, ondernemer, pensioendeelnemer, kiezer, ouder, ...
 - Belegger

Volgende stap in verantwoord beleggen

- Een belegger richt zich bij het inrichten van de portefeuille puur op rendement en risico en
- Geeft daarnaast aan in welke mate de belegging is opgelijnd met de toekomstige maatschappelijke doelen, een zogenaamde future score.
- Ondersteunt overheden om effectieve en efficiënte regels te realiseren.

Future Coefficient

dC When an investment with a high Future score (a very sustainable and/or impactful investment) is relative far away from the efficient frontier, this is an indication that society is not 'Future-efficient'.

dD When an investment with a low Future score (a very unsustainable and/or harmful investment) is relative far away from the efficient frontier, this is an indication that society is 'Future-efficient'.

Contribution to 'Future Score'

A	high
B	low
C	high
D	low

Focus puur op rendement & risico is essentieel!

Volgende stappen

- Financiering
- Kennisplatform
- Bewustzijn vergroten
- Mobilisatie
- Actie
- Realisatie
- Pilot Future Coëfficiënt
 - met Innorbis &
 - institutionele beleggers

CO₂

1880?

Wat te kiezen?

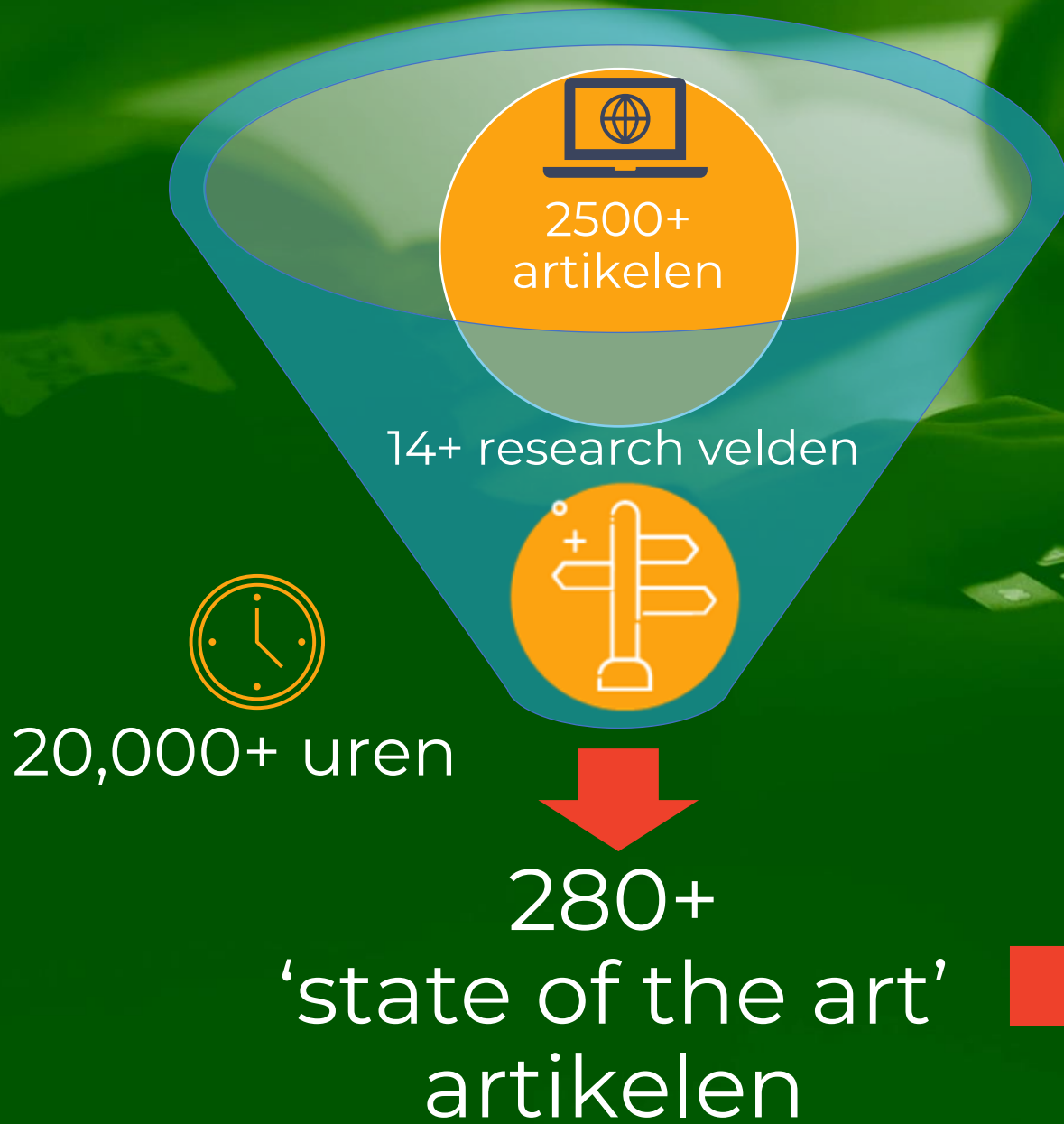

Natuur

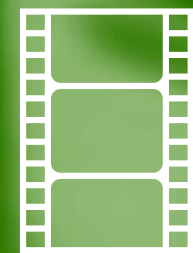

Laten we stoppen met gokken
met onze toekomst

en laten we onze spijt minimaliseren

GREENWATERCOOLS.ORG

5 MIN VIDEO

Green Water Cools

A rectangular box with an orange border. On the left side, there is an icon of a blue water drop next to a green leaf with two snowflakes. On the right side, there are three horizontal orange lines above the word "thesis".

0,5 – 1,0 graad koeling

Ik kies voor de toekomst van mijn kinderen en eventuele kleinkinderen voor het herstellen van de koelende werking van de

CO₂

1880?

Natuur

NATUUR

IK WIL EEN ECHT KOUD BIERTJE, IJSJE,

WANNEER WE DE NATUUR HERSTELLEN KUNNEN WE
PARIJS SNELLER, GOEDKOPER, SOCIALER EN MET
MINDER RISICO BEREIKEN.

¥€\$ WE CAN

**GREEN
WATER
COOLS**

WAT DOE JIJ MET
DEZE KENNIS?

MARCEL DE BERG
CONNECT@MARCELDEBERG.NL
+31618139679

**GREEN
WATER
COOLS**

CONNECT@GREENWATERCOOLS.ORG

“It is hard to be cool without being green”

Gaia

KPS

jubiläum

Dankwoord en afronding

Alfred Kool

Graag tot ziens bij een volgende bijeenkomst

🐝 Maandagmiddag 5 september

Welkomstsessie voor nieuwe leden KPS

🐝 Dinsdagmiddag 20 september

Webinar 'Begeleiding deelnemer bij toekomstgerichte keuzes'

KPS

jubiläum

Inkomen voor later in een leefbare wereld

Afsluiting

KPS

Postbus 44

3879 CA Hoevelaken

T: 033 257 05 88

info@kps.nl

www.kps.nl

Kring van Pensioenspecialisten

@kringpensioen

